Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

22-йил чиқиши.
№ 128 (5477).
2 июль
чоршанба
1975 йил.
Баҳоси 2 тийин

«САЛЮТ-4» МЕДИЦИНА ТАДҚИҚОТЛАРИ

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 30 июнь. (ТАСС). Петр Климук билан Виталий Севастьяновнинг «Салют—4» орбитал илмий станцияси ичидаги 29 июнь иш куни медицина экспериментларига бағишланди. Велоэргометрда ва вакуум костюмлардан фойдаланиб дозаланган жисмоний зўриқиш шароитида функционал тадқиқотлар ўтказилди. Шу билан бирга электрокардиограмма қайд этилди ва бош мия томирларига қон қуйилиши тадқиқ қилинди. Вазнсизлик ҳолатида узоқ вақт бўлиш шароитида вестибуляр аппаратининг функционал ҳолатини ўрганиш мақсадида айланувчан ўриндиқдан фойдаланиб комплекс тадқиқот ўтказилди.

Иш куни давомида космонавтлар қондан яна намуна олиб, кейинчалик ерда ўрганиш учун уни консервация қилиб қўйдилар.

30 июнь куни станция ичида дам олиш куни эълон қилинди. Космонавтлар аввалги иш кунларидаги тадқиқотларнинг натижаларини системага солдилар, хоналарни йиғиштирдилар, дам олдилар.

Климук ва Севастьянов ўртоқларнинг сиҳат-саломатлиги яхши. Станция ичидаги системалар нормал ишлаб турибди. «Салют—4» орбитал илмий станциясининг учиши давом этмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1975 йил 1 июлда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVIII пленуми бўлди. Пленумга область партия комитетларининг қишлоқ хўжалиги ва қурилиш масалалари билан шуғулланувчи секретарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари, республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари таклиф этилди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқ сўзлади.

Пленум тўққизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида муҳокама қилинадиган масалаларни қараб чиқди ва тегишли қарор қабул қилди.

Пленум КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун республика пахтакорлари ва бинокорлари ўртасида социалистик мусобақани кенг авж олдириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисидаги масалаларни ҳам қараб чиқди. Бу масалалар юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари Й. Р. ҚУРБОНОВ, И. Г. АНИСИМКИН ўртоқлар доклад қилдилар.

Бу масалаларни муҳокама қилишда Андижон область партия комитетининг биринчи секретари И. Б. УСМОНХЎЖАЕВ, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси Е. АЙТМУРОДОВ, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. ШАМСУТДИНОВ, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. ХАЙДУРОВ, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. ҒОЙИБОВ, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари А. КАРИМОВ, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри А. А. УРКИНБОЕВ, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри С. М. МАМАРАСУЛОВ, Пахтачи район партия комитетининг биринчи секретари З. НОРҚУЛОВА, Қуйи Чирчиқ район партия комитетининг биринчи секретари А. САИДХЎЖАЕВ, Жиззах область Дўстлик районидаги Ленин номли совхознинг директори Н. ИСРОИЛОВ, Наманган область Учқўрғон районидаги Охунбобоев номли колхознинг раиси А. ХАИТОВ, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. РАҲИМОВ, Ўзбекистон ССР қурилиш министри С. А. ОМЕРОВ, Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари С. М. ТОИРОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. И. ИБРОҲИМОВ, «Главташкентстрой» 159-трестининг электр-пайвандчиси И. В. ПРАСОЛОВ, Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри Х. М. НОСИРОВ, «Главташкентстрой» бошлиғи Г. М. САРКИСОВ, Ўзбекистон ССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри И. К. БОРОДАВКО, Ўзбекистон ССР бинокорлик материаллари саноати министри Б. Г. МИРЗАБЕКОВ ўртоқлар қатнашдилар.

Пленумда ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ якунловчи нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XVIII ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ УЧУН ПАХТАКОРЛАРНИНГ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИНИ АВЖ ОЛДИРИШ СОҲАСИДА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

«КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун пахтакорларнинг социалистик мусобақасини авж олдириш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари ўртоқ Й. Р. Қурбоновнинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми зўр мамнуният билан қуйидагиларни қайд қилади: Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг КПСС XXV съездини чақириш ҳақидаги қарорини сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини янада кучайтирган ҳолда кутиб олдилар, ана шу шонли воқеани муносиб кутиб олиш юзасидан ўз зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятларни олмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москва шаҳар Бауман сайлов округи сайловчилари билан учрашув вақтида сўзлаган нутқи меҳнат ғайрати ва сиёсий активликни тағин ҳам авж олдириб юборди. Ўртоқ Л. И. Брежнев бу нутқида пахтакорларнинг муваффақиятларига юксак баҳо берди.

Пленум давлатга пландан ташқари сотиладиган пахтанинг харид нархини 50 процент ошириш тўғрисидаги қарор партиянинг пахтачиликни ривожлантириш борасидаги катта ғамхўрлигини кўрсатувчи янги далил деб, бу тадбир колхоз ва совхозларнинг экономикасини янада кўпроқ мустаҳкамлаш, колхозчиларнинг ва совхоз ходимларининг моддий фаровонлигини юксалтириш имконини беради, деб ҳисоблайди.

КПССнинг аграр сиёсатини изчил амалга ошириш, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ҳар томонлама катта ёрдами туфайли республика қишлоқ хўжалиги тўхтовсиз равишда олға бормоқда. Тўққизинчи беш йилликнинг тўрт йили мобайнида давлатга 19,5 миллион тонна, шу жумладан пландан ташқари 2 миллион тоннадан зиёд пахта сотилди. Ўтган йили рекордли ҳосил етиштирилиб, давлатга 5 миллион 330 минг тонна пахта сотилди. Шундан 2 миллион 700 минг тоннаси машиналарда териб олинди. Ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосилдорлиги 30,8 центнерга етди. Бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлаш анча кўпайди.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари беш йилликнинг якунловчи йилида юксак социалистик мажбуриятларни олдилар. Сув танқислиги шароитида камида 5 миллион 200 минг тонна пахта топшириш, давлатга камида 600 минг тонна дон, 1 миллион 800 минг тонна мева ва сабзавот маҳсулотлари, 205 минг тонна гўшт, 525 минг тонна сут, 600 миллион дона тухум ва бошқа кўп маҳсулотларни сотиш керак.

Областлар ва районларнинг кўпчилигидаги партия ташкилотлари олдимизда турган вазифаларнинг ғоят муҳимлигини, якунловчи йил планларини ва умуман беш йиллик планини бажариш учун катта масъулиятни англаб, ишни яхши ташкил этдилар, меҳнат ғайрат-шижоатини юксак даражага кўтаришни таъминладилар. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари мисли кўрилмаган сув танқислиги ва қурғоқчилик орқасида рўй берган қийинчиликларни енгиб, пахтадан мўл ҳосил олиш учун, деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа тармоқларини юксалтириш учун фидокорона курашмоқдалар. Республика пиллачилари социалистик мажбуриятларни бажардилар, барча областлар ва Қорақалпоғистон АССР пилла етиштириш ва давлатга пилла сотиш беш йиллик планларини адо қилдилар.

Мева ва сабзавот тайёрлаш ўтган йилдагига нисбатан тез суръатлар билан олиб борилмоқда, гўшт, сут, тухум харид қилиш ярим йиллик планлари муддатидан илгари бажарилди. Қоракўл тери тайёрлаш беш йиллик плани адо этилди. Дағал хашак ўтган йилдагидан кўпроқ тайёрланди.

Шу билан бирга пленум республикада ғўза парваришида жуда орқада қолаётган кўпгина колхоз ва совхозлар ҳануз бор, деб ҳисоблайди. Бунинг натижасида далаларни бегона ўт босиб кетди, суғориш ва ғўза парвариши яхши уюштирилмади, ғўзаларнинг авжи паст, ҳосилни йиғиштириб олиш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш соҳасидаги ишларни ташкил этишда жиддий нуқсонлар бор.

Ана шу нуқсонларнинг рўй берганлигига сабаб шуки, бир қанча область ва районлардаги партия ташкилотлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда ҳали ҳам жиддий нуқсонларга йўл қўймоқдалар, колхоз ва совхозларнинг ишини маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ва унинг таннархини камайтириш учун резервлардан тўлароқ фойдаланиш йўлидан суст олиб бормоқдалар, планларни бажаришда хўжасизлик ва интизомсизлик каби ҳолларга қарши қатъий кураш олиб бормаётирлар, колхозларни ва совхозларни малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш тадбирларини етарли даражада амалга оширмаётирлар.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», «Узплодоовощвинпром» бирлашмаси, «Узсельхозтехника» бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, республика Тайёрлаш министрлиги ва уларнинг жойлардаги органлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш соҳасидаги зарур вазифаларни ҳал этишда, мавжуд бўлган нуқсонларни тугатишда колхоз ва совхозларга етарли даражада ёрдам бермаётирлар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми **қарор қилади:**

1. Республикадаги партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларига, касаба союз ва комсомол ташкилотларига ўзларининг бутун кучларини пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини юксалтириш учун, мавжуд резервлардан тўлароқ фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ишда уюшқоқликни кучайтириш учун социалистик мусобақани янада авж олдиришга сафарбар қилиш мажбурияти юклансин. Мусобақа кам чиқим билан мамлакатга кўпроқ, сифатлироқ маҳсулот етказиб берайлик, деган шиор остида ўтказилиши лозим. Якунловчи йил ва умуман беш йиллик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш, КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш йўлидаги ҳаракат кенг авж олдирилсин.

Областлар, районлар, колхозлар, совхозлар ҳамда бошқа корхона ва ташкилотларнинг ана шу шонли воқеа шарафига ўз зиммаларига олган оширилган мажбуриятлари маъқуллансин.

2. Пленум пахта ҳосилдорлигини янада ошириш ва пахта етиштиришни кўпайтириш учун колхоз ва совхозларнинг, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бутун куч-ғайратини ер ва сув ресурсларидан самаралироқ фойдаланиш, деҳқончилик маданиятини юксалтиришни, алмашлаб экишни жорий қилиш ва ерларнинг унумдорлигини яхшилашни, ўғитлардан, заҳарли химикатлардан ва бошқа химиявий воситалардан ғоят самарали фойдаланишни, техника тараққиётини бутун чоралар билан ривожлантиришни таъминлашга сафарбар қилиш зарур, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», «Узсельхозтехника» бирлашмаси, область ва районлардаги партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ғўза парваришини, пахтадан мўл ҳосил олиш соҳасидаги бошқа ишларни кучайтириш, хўжаликларга моддий-техникавий хизматни яхшилаш соҳасида колхоз ва совхозларга ёрдам бериш учун конкрет таъсирли тадбирларни амалга оширишлари лозим.

Ҳар бир колхоз ва совхознинг, ҳар бир район ва областнинг пахта етиштириш юзасидан белгиланган планларни ва социалистик мажбуриятларни бажаришини таъминлаш — партия ташкилотларининг биринчи навбатдаги вазифаси, асосий қонуни, уларнинг Ватан ва халқ олдидаги интернационал бурчидир.

КПСС XXV съезди шарафига энг юксак кўрсаткичларга эришиш учун, 1975 йилги мажбуриятларни ва беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун областлар, районлар, хўжаликлар, бригадалар, фермалар ўртасида ўтказилаётган ва яхши натижа берган социалистик мусобақани бундан буён ҳам кенгайтириш зарур.

3. Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, «Главсредазирсовхозстрой»га, «Узглавводстрой»га, «Узсельхозтехника» бирлашмасига, область партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва область ижроия комитетларига қўшимча сув манбаларини қидириб топиш учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўриш, қудуқларни пармалаш, коллекторларда насослар ўрнатиш, юксак даражада таъминланган манбалардаги сувни кам сувли манбаларга оқизиш учун мавжуд имкониятлардан фойдаланиш мажбурияти юклансин, Янги ерларни суғориш ва ўзлаштириш, илгаридан суғориб келинган майдонларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ерларни яхши текислаш, суғориш системаларини сув билан кўпроқ таъминлаш ва реконструкция қилиш юзасидан йиллик ва беш йиллик топшириқларнинг бажарилиши таъминлансин.

4. Пленум Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига, «Главсредазирсовхозстрой»га, Ўзбекистон ССР тайёрлаш министрлигига, «Узплодоовощвинпром» бирлашмасига ва уларнинг жойлардаги органларига, область ва районлардаги партия, совет органларига дон экинлари ҳосилини йиғиштириб олиш, уруғлик фондларини жамғариш ва давлатга дон топширишни жадаллаштириш юзасидан амалий тадбирларни кўриш вазифасини юклайди. Лалмикор ерларда қурғоқчилик орқасида нобуд бўладиган дон ўрнини қоплаш учун маккажўхорини яхши парвариш қилиш таъминлансин, бунинг учун бутун эҳтиёжни қоплайдиган даражада техника, сув, ўғит, одамлар ажратиб берилсин, токи ҳар бир хўжаликда гектар бошига 70—80 центнер ва бундан ҳам кўпроқ ҳосил олиниши таъминлансин. Ҳар гектар ердан камида 50 центнердан шоли етиштиришни таъминлаш зарур.

5. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти, картошка, мева ва узум етиштиришни кўпайтиришга, республикада бунинг учун мавжуд бўлган қулай шарт-шароитлардан тўлароқ фойдаланишга катта аҳамият беради.

«Узплодоовощвинпром» аграр-саноат бирлашмасига, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига, «Главсредазирсовхозстрой»га, жойлардаги партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларига экинлар парваришини кучайтиришга, ҳосилни йиғиштириб ташиб олишда мевачилик ва сабзавотчилик колхозлари ҳамда совхозларига зарур ёрдам кўрсатиш, маҳсулотнинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик чораларини кўриш мажбурияти юклансин.

Мева ва сабзавот билан савдо қилишни, уларни сақлашни анча яхшилаш, бу маҳсулотлар билан аҳолини узлуксиз таъминлаш, сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти, мева ва узумнинг белгиланган муддатларда Бутуниттифоқ фондига топшириб туришни таъминлаш — партия ва хўжалик органларининг муҳим вазифасидир.

«Узплодоовощвинпром» бирлашмаси мева ва сабзавот етиштиришни индустриал методларга кўчириш соҳасидаги тадбирларни қўлланишни бутун чоралар билан жадаллаштиришни таъминлаши, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, прогрессив технологияни, фан ютуқларини ва илғорлар тажрибасини жорий қилиш асосида ҳосилдорликни анча ошириши керак.

6. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми чорвачиликка раҳбарликни янада яхшилаш зарур эканлигини таъкидлаб, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг эътиборини шунга жалб этади. Бу йил чорва молларининг маҳсулдорлигини оширишга, чорва ва паррандалар ҳамма турларининг сонини кўпайтиришга, гўшт, сут, тухум ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришни анча кўпайтиришга эришиш зарур. Давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилиши таъминлансин. Чорвачиликни саноат негизига кўчириш соҳасидаги ишларни бутун чоралар билан жадаллаштириш зарур.

Ем-хашак базасини янада мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилсин, беда, маккажўхори ва бошқа озуқа экинларининг ҳосилдорлиги кўпайтирилсин; озуқа етиштиришни анча кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашга, дағал хашак ва силос, сенаж ва витамин талқони тайёрлаш юзасидан белгиланган план ва мажбуриятларнинг муддатидан илгари бажарилишига эришилсин. Чорва қишловига намунали тайёргарлик кўриш таъминлансин.

7. Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрлигига, илмий-тадқиқот институтларининг раҳбарлари ва партия ташкилотларига илмий муассасаларининг фаолиятини яхшилаш чораларини амалга ошириш топширилсин. Олимларнинг куч-ғайрати перспектив проблемаларни ишлаб чиқаришга, қишлоқ хўжалик экинларининг янги, мўл ҳосилли навларини, чорва молларининг энг сер маҳсул зотларини етиштириш ва уларни колхоз ҳамда совхозларда тезроқ жорий қилишга, ишлаб чиқаришнинг ғоят тежамли мукаммалроқ технологик жараёнларини ишлаб чиқишга, фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилишда колхоз ва совхозларга ёрдам беришга, минерал ўғитлардан энг самарали фойдаланиш методларини қидириб топишга, ўсимликлар ва чорва молларининг зараркунандалари ва касалликларига қарши курашга сафарбар қилинсин. Пахтачилик учун ва бошқа тармоқлар учун мукаммалроқ техникани вужудга келтириш, колхоз ва совхозларда машина-трактор паркидан самаралироқ фойдаланиш йўлидаги ишлар кучайтирилсин.

8. Қишлоқ хўжалик органларини, колхоз ва совхозларни раҳбар кадрлар, мутахассислар билан, ўрта звенодаги ва оммавий касблардаги кадрлар билан ҳар томонлама мустаҳкамлаш — область ва район партия комитетларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин. Барча қишлоқ хўжалик органларида, колхоз ва совхозларда қаттиқ интизом бўлишига эришиш, топширилган иш учун, қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ҳамма турларини етиштириш ва тайёрлаш давлат планларини сўзсиз бажариш учун барча кадрлар олдига қўйилган талабчанликни ошириш зарур.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми пахтакорлар, республика қишлоқ хўжалигининг барча меҳнаткашлари партия ташкилотлари раҳбарлигида зўр ғайрат билан меҳнат қиладилар, улкан вазифаларни амалга ошириш ва якунловчи йилда олинган юксак социалистик мажбуриятларни ҳамда умуман беш йиллик планни бажариш учун ҳамма чораларни кўрадилар, КПСС XXV съездини меҳнатдаги юксак муваффақиятлар билан муносиб кутиб оладилар, деб қаттиқ ишонч билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XVIII ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИШ ВА КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ УЧУН РЕСПУБЛИКА ҚУРУВЧИЛАРИ ЎРТАСИДА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ АВЖ ОЛДИРИШ СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Пленум «Тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли бажариш ва КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун республика қурувчилари ўртасида социалистик мусобақани авж олдириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари ўртоқ И. Г. Анисимкин докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни таъкидлайдики, республика партия, совет ва хўжалик касаба союз ва комсомол органлари партия XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарорлари асосида қурувчилар ўртасидаги социалистик мусобақани авж олдириш соҳасида капитал қурилишни кучайтириш соҳасида катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб бордилар.

Тўққизинчи беш йилликнинг ўтган даври ичида 17 миллиард сўмга яқин, яъни бутун саккизинчи беш йиллик мобайнида ўзлаштирилганига нисбатан 23 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирилди. Олмалиқ химия заводининг иккинчи навбати, Бекобод спирал ишлаб чиқариш комплекси, Бухоро ни газлаш комбинати, Сирдарё ГРЭСи, Наманган трансформатор заводи, Зарафшон олтин чиқариш комплекси, кўпгина пахта тозалаш заводлари, пойафзал ва трикотаж фабрикалари, озиқ-овқат, гўшт ва сут, маҳаллий саноат ва бошқа саноат корхоналари ишга туширилди ва қурилиб битказилди.

Бу — республикада саноат ишлаб чиқариш ҳажмининг тўрт йил ичида планда белгиланган 36,8 процент ўрнига 38,6 процент кўпайтиришга кўп жиҳатдан ёрдам берди.

1975 йилнинг биринчи ярми плани муддатидан илгари — 24 июнда бажарилди, пландан ташқари 250 миллион сўмлик зиёд маҳсулот реализация қилинди.

Қишлоқ хўжалигида 400 минг гектарга яқин янги суғориладиган ер ўзлаштирилди. Тахиатош ва Чорвоқ гидроузеллари, Аму—Бухоро, Андижон, Наманган, Қарши ва Ульянов каналлари қурилди, бу эса қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг асосий турлари ва аввало пахта етиштиришни кўпайтириш юзасидан планда белгиланган топшириқларнинг ўз вақтида бажарилиши имконини берди.

Республика қурувчилари ва монтажчилари ўртасида тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили — 1975 йилги план топшириқларининг муваффақиятли бажарилиши учун социалистик мусобақа кенгайиб бораётганлигини Пленум мамнуният билан қайд қилади.

Ярим йил давомида улар ўтган йилнинг биринчи ярмидагига қараганда 17 процент кўп асосий фондларни ишга туширдилар, 7 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирдилар ва 5 процент кўп қурилиш-монтаж ишларини бажардилар. Ҳамма қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари пудрат ишлари ярим йиллик планни муддатидан илгари бажардилар. 25 та трест, бошқарма ва кўчма механизациялашган колонна коллективлари Бутуниттифоқ ва республика социалистик мусобақасида ғолиб чиқдилар.

(Давоми 2-бетда).

ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИШ ВА КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ УЧУН РЕСПУБЛИКА ҚУРУВЧИЛАРИ ЎРТАСИДА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ АВЖ ОЛДИРИШ СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

Капитал қурилиш, халқ хўжалигининг бу муҳим тармоғига партия раҳбарлигини такомиллаштириш, ҳамда қурувчилар ва монтажчилар ўртасида мусобақани авж олдириш масалалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг, область, шаҳар ва район партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг доимо диққат марказида турибди.

Шу билан бирга пленум таъкидлайдики, айрим қурилишларда мусобақадош коллективларга ўзлари олган мажбуриятларни бажариш учун зарур шарт-шароитлар тўла равишда яратиб борилмаётир, мусобақа натижаларининг маълум қилиб турилиши таъмин этилмаётир. Шу қурилишларнинг баъзи бирларида меҳнатни ташкил этишда жиддий камчиликлар бор, иш вақтининг анчагина қисми зойи ўтишига ва қурилиш техникасининг бекор туришига йўл қўйилмоқда, интизом бузилмоқда. Қурувчилар ва монтажчиларнинг айрим коллективларида кадрларнинг қўнимсизлигини тугатишга лозим даражада аҳамият берилмаётир, иқтисод ва тежамкорлик учун чинакам кураш олиб борилмаётир. Злобин методи асосида бригада пудрати усули суст жорий қилинмоқда.

Ана шу сабабларга ва бошқа сабабларга кўра, Қишлоқ қурилиши министрлигида бошланғич бўлинмаларнинг учдан бир қисми, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигида эса 40 проценти план ва мажбуриятларни бажармади. «Узсельхозтехника» бирлашмаси, Алоқа министрлиги ва Пахта тозалаш саноати министрлигининг қурилиш-монтаж ташкилотлари планни бажармадилар.

Химия, енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқларида ишга тушириладиган баъзи бир муҳим объектларнинг қурилишида қолоқликка йўл қўйилди. Сирдарё ва Қашқадарё областларида уй-жой биноларини ишга тушириш плани бажарилмаётир. Тошкент ва Наманган областларида мактаблар қурилиши, Фарғона ва Самарқанд областларида болалар муассасалари қурилиши орқада қолмоқда. Ана шу ва бошқа баъзи бир областларда ҳамда Тошкент шаҳрида ҳунар-техника таълими билим юртлари қурилишида қолоқликка йўл қўйилди.

Заказчи министрликлар, идоралар ва айрим корхоналар капитал маблағларни кўп объектларга тақсимлаб юбораётганликлари, асбоб-ускуналарни ва махсус материалларни ўз вақтида етказиб бермаётганликлари, битказиладиган объектларда ишлайдиган кадрларни белгиланган муддатларда тайёрлашни таъминламаётганликлари орқасида ҳам ишга тушириладиган ва бошлаб қўйиладиган қурилишлардаги ишларнинг суръати сусайиб кетмоқда.

Пленум шуни ҳам таъкидлайдики, айрим партия комитетлари ташкилотчилик ва сиёсий ишнинг ҳамма формалари ва методларидан қурилиш ишларидаги мусабақанинг таъсирчанлигини ошириш учун ҳали ҳам тўла-тўкис фойдаланмаётирлар, мусобақадошларга мажбуриятларни бажариш йўлида зарур бўлган шарт-шароитларни яратиб бериш учун, капитал маблағларни ишга тушириладиган ва энг муҳим қурилишларга жамлаш йўли билан капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш учун, янги қувватларни ишга туширишни жадаллаштириш ва ўзлаштириш учун хўжалик раҳбарларига дуруст талабчанлик қилмаётирлар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми **қарор қилади:**

1. Тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили — 1975 йил учун ўзлари олган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш ва КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун қурувчилар ўртасида бошланган социалистик мусобақани янада авж олдириш ва унинг формаларини такомиллаштириш — республика партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин. Социалистик мусобақанинг энг асосий ленинча принциплари — ошкоралик, натижаларни қиёс қилиш ва мусобақа ғолибларининг тажрибасидан фойдаланиш мумкинлиги социалистик мусобақани ташкил этиш практикасига тобора кунт билан жорий этилиши лозим.

2. Пленум область, шаҳар ва район партия комитетлари зиммасига пудратчи ва заказчи министрликлар, идоралар, корхоналар ва муассасаларнинг хўжалик раҳбарларига нисбатан қурувчилар ва монтажчиларнинг мусобақадош коллективларига ўз социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун зарур бўлган ҳамма шарт-шароитларни яратиб бериш учун кўпроқ талабчанлик қилиш вазифасини юклайди. Социалистик мусобақанинг энг асосий ленинча принциплари — ошкоралик, натижаларни қиёс қилиш ва мусобақа ғолибларининг тажрибасидан фойдаланиш мумкинлиги социалистик мусобақани ташкил этиш практикасига тобора кунт билан жорий этилиши лозим.

3. Пленум қурилиш, қишлоқ қурилиши, мелиорация ва сув хўжалиги, монтаж ва махсус қурилиш ишлари, автомобиль йўлларини қуриш ва фойдаланиш министрликлари, «Главташкентстрой», «Средазирсовхозстрой», «Узглавводстрой» ва «Узколхозстрой» зиммасига саноат ва қишлоқ хўжалигида янги ишлаб чиқариш қувватлари ва объектлари, уй-жой бинолари, мактаблар, ўқув юртлари, болалар муассасалари, даволаш ва бошқа маданий-маиший муассасалар ҳамда коммунал-хўжалик корхоналарининг 1975 йил планида кўзда тутилганидек сўзсиз ишга туширилишини таъминлаш, ишга тушириладиган ҳамма қурилишлар ва объектларга ишчилар, қурилиш материаллари, конструкциялар ва механизмларни етарли миқдорда тўплаш вазифасини юклайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорига мувофиқ, республика колхоз ва совхозларида чорвачилик комплексларини қуришни жадаллаштиришни таъминлаш министрликлар ва идоралардан талаб қилинсин.

Заказчи министрликлар, идоралар, корхоналар ва муассасалар технология ва ностандарт асбоб-ускуналар, электр кабель маҳсулоти ва контроль-ўлчов приборларини қурилиш монтаж ишлари тармоқ графигига мувофиқ белгиланган муддатларда етказиб бериш ва монтаж учун топширишни таъминлаш мақсадида зарур чораларни кўришлари, шу объектларда ишлайдиган кадрларни ўз вақтида тайёрлашни, бу кадрларнинг асбоб-ускуналарни монтаж қилиш, созлаш ва ишга туширишда қатнашишини таъминлашлари зарур.

Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари давлат ҳунар-техника таълими комитети билан биргаликда ҳунар-техника таълими системасида кадр тайёрлашни кўпайтириш юзасидан ҳам, шунингдек уларни тўлдиришнинг асосий манбаи юзасидан, бунинг учун қурилиш билим юртлари тармоғини кенгайтириш юзасидан ҳам зарур чораларни белгилашлари керак.

Пленум партия комитетларининг эътиборини химия, енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқлари корхоналари, ҳунар-техника билим юртлари, болалар ва даволаш муассасалари қурилиши устидан контролликни кучайтириш зарурлигига қаратади. Шу объектлар қурилишидаги қолоқликни тугатиш ҳамда ишга тушириладиган қувватлар ва объектларнинг 1975 йил учун белгилаб қўйилган муддатларда сўзсиз битказилишини таъминлаш учун хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанлик оширилсин.

4. Пленум Госпланга, Госстройга, Бинокорлик материаллари саноати, Қурилиш ва монтаж министрликлари ва идораларига бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг қувватларини янада кўпайтириб, шу тариқа республикадаги капитал қурилишнинг ўнинчи беш йилликда ортиб борувчи ҳажмларини материаллар ва конструкциялар билан тўла-тўкис таъминлайдиган даражага етказиш чораларини ишлаб чиқиб, планли равишда амалга оширишни топширади. Қурилишдаги фан-техника тараққиётининг ҳозирги замон йўналишларига мувофиқ равишда янги ва аввало енгил материаллар ва конструкциялар ишлаб чиқаришни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилиши лозим.

5. Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари республика Госстройи ва Госплани билан биргаликда:

— индустриялаш ва механизациялаш даражасини кескин ошириш, кичик механизация воситаларини кенг жорий қилиш ва қўл меҳнатини тугатиш, иш вақтидан, моддий-техникавий ресурслардан ва қурилиш техникасидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, илғор тажрибани, шу жумладан Н. Злобин методи асосида бригада пудратини ҳамда Орёл қурувчиларининг узлуксиз планлаштириш ва поток қурилиш тажрибасини кенг миқёсда жорий этиш асосида қурилишдаги қолоқликка барҳам бериш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини янада ошириш;

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Секретариатининг 1975 йилда ҳамма қурилиш ва монтаж ташкилотларини янгича планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантириш шароитларига ўтказишни тугаллаш тўғрисидаги қарорининг бажарилишини таъминлаш, уларнинг ишидаги рентабелликни ҳар томонлама оширишга интилиш;

— эксперимент мақсадида лойиҳалаш ва қурилиш кўламини кенгайтириш ҳамда суръатини ошириш, қурилиш практикасига саноат, граждан ва қишлоқ хўжалиги бинолари ҳамда иншоотларининг принципиал жиҳатдан янги ҳажмли планлаш ва конструктив ечимларини, енгил самарали материаллардан ясалган бинокорлик конструкциялари ва деталларини, қурилиш ишларининг илғор технологиясини, шаҳарлар ва қишлоқ посёлкаларини қуришнинг янги принципларини жорий қилиш чораларини кўрсинлар.

Экспериментларнинг натижалари жорий этилиши қурилиш муддатларининг қисқаришини, ишлаб чиқариш қувватлари ва объектларини ишга туширишни жадаллаштириш, қурилишдаги сермеҳнат ишларни камайтиришни ва меҳнат унумдорлигини оширишни, иморатлар ва иншоотлар вазнини камайтиришни, материаллар ва аввало металл, цемент ва ёғочни тежашни, қурилиш сифатини ошириш ва таннархини камайтиришни таъминлайдиган бўлишига алоҳида эътибор берилсин;

— қурилиш ва монтаж ташкилотлари структурасини такомиллаштириш, уларни ихтисослашни чуқурлаштириш, лойиҳа-қурилиш бирлашмалари тузиш, норуда материаллар ишлаб чиқарадиган ва ёғочни қайта ишлайдиган корхоналарни бошқаришни марказлаштириш;

— социал-иқтисодий ривожланиш планларини амалга ошириш асосида кадрлар тайёрлаш ва уларнинг ишлаб чиқаришда ўрнашиб қолиши юзасидан зарур чоралар амалга оширилсин.

Пленум қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари зиммасига қурилиш ишлари маданиятини ошириш ва шу ишларни инженерлик жиҳатдан тайёрлашни яхшилаш йўлини қатъият билан амалга ошириш, бунинг учун марказий аппаратда, шунингдек трестларда, бошқармаларда ва кўчма механизациялашган колонналарда тегишли бўлимларни тузиш, ишлаб чиқариш-техника комплектацияси бўлимлари ишини такомиллаштириш, москвалик ва ленинградлик қурувчиларнинг тажрибаси асосида материалларни объектларга контейнерларда элтиб бериш усулини жорий қилиш, конструкциялар ва деталларни заводда тайёрлаш даражасини кескин ошириш масъулиятини юклайди.

6. Пленум лойиҳа ташкилотларидан лойиҳа-смета ишини яхшилашни, лойиҳа ишларини фан ва техниканинг энг янги ютуқларини максимал равишда ҳисобга олиш асосида олиб бориб, шу тариқа қурилаётган ва реконструкция қилинаётган корхоналар ишга тушириладиган пайтга келганда техникавий жиҳатдан илғор корхоналар бўлишига ҳамда меҳнат унумдорлиги, ишлаб чиқаришнинг таннархи ва маҳсулотнинг сифат жиҳатидан юқори кўрсаткичларга эга бўлишига, меҳнат шароитлари жиҳатидан эса замонавий талабларга мос келишига эришишни талаб қилади.

7. Пленум Ўзбекистон ССР Госстройи зиммасига шаҳарларнинг ички ва қишлоқ посёлкаларининг бош планларини, шунингдек областлар ва Қорақалпоғистон АССР районларини планлаштиришнинг комплекс схемаларини ишлаб чиқишдаги қолоқликни жуда қисқа муддатларда тугатиш, кўп қаватли уй-жой бинолари ва маданий-маиший муассасаларнинг типовой лойиҳаларини тезроқ ишлаб чиқишни, техника информацияси ва илғор тажриба пропагандаси даражасини ошириш вазифасини юклайди.

Госстрой, министрликлар ва идоралар лойиҳалаш сифатини ва лойиҳаларни экспертиза қилишни яхшилашлари, лойиҳа ташкилотларидан қурилишнинг смета қимматини белгилашдаги хатолар ва нуқсонларни тугатишни талаб қилишлари, қурилиш ишлари давомида лойиҳаларни ўзгартиришга йўл қўймасликлари керак.

8. Республика Госплани, министрликлари ва идоралари капитал маблағларни концентрациялаш, маблағларни аввало ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилишга ва илгари қурила бошланган корхоналарни битказишга сарфлаб, эскирган асбоб-ускуналарни модернизациялаш ва алмаштириш, янги қувватлардан норматив муддатларда фойдаланиш йўли билан капитал маблағлар самарадорлиги янада ошишини таъминласинлар. Битмай қолган қурилиш ҳажмини муттасил камайтириш таъминлансин.

Пленум Давлат банки билан СССР Қурилиш банкининг республика конторалари зиммасига капитал қурилиш устидан банк контроллигини кучайтириб, шу тариқа министрликлар ва идораларнинг капитал маблағларни планлаштириш вақтида қурилишнинг давом этиш нормаларига қаттиқ риоя қилишларига эришиш вазифасини юклайди.

9. Ўзбекистон Компартиясининг область, шаҳар, район комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари қурилиш, монтаж, лойиҳа ташкилотларининг, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг фаолияти устидан контролликни кучайтирсинлар, уларга кадрлар билан таъминланишда, нормал турмуш шароитларини яратишда, стабил коллективларни шакллантиришда ёрдам берсинлар. Беш йилликнинг якунловчи йили мажбуриятларини бажаришга ва КПСС XXV съездини муносиб кутиб олишга коллективларни сафарбар қилиш ишида бошланғич партия ташкилотларининг роли доимо оширилсин.

10. Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идораларининг, трестлар, бошқармалар ва кўчма механикалашган колонналарнинг бошланғич партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари социалистик мусобақага раҳбарликни доимо яхшиласинлар, хўжалик раҳбарлари билан биргаликда коллективлардаги ишни ўртоқлик, ўзаро ёрдам ва ҳурмат руҳида активлик билан ташкил этиш учун курашсинлар, айни вақтда топширилган иш учун ҳамманинг ва ҳар бир кишининг масъулиятини ҳамда уларга бўлган талабчанликни тинимсиз оширсинлар.

11. Пленум область, шаҳар ва район партия комитетларидан капитал **қурилишга партия раҳбарлигини** яхшилашни, бюро мажлисларида, пленумларда ва партия актив йиғилишларида қурилиш масалаларини тез-тез муҳокама қилиб туришни, қурувчилар ва монтажчилар коллективларига, уларнинг бошланғич партия ташкилотларига ўз олдиларида турган вазифаларни ҳал этишда амалий ёрдам беришни талаб қилади.

12. Матбуот, радио ва телевидение органлари қурилишдаги социалистик мусобақани батафсил ёритиб борсинлар, мусобақа илғорларининг юксак кўрсаткичларга қандай қилиб эришаётганликларини ва қолоқ коллективларнинг резервларини, бошқаришнинг янги формалари, концентрациялаш ва ихтисослаштириш қурилиш муддатларини қисқартиришга қандай таъсир ўтказаётганлигини кўрсатиб берсинлар.

Пленум қаттиқ ишонч билдириб айтадики, партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол органлари, қурилиш, монтаж, лойиҳа ташкилотларининг, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг коллективлари 1975 йил планлари ва социалистик мажбуриятларини бажариш учун, КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани янада кенг қулоч ёздирадилар.

ИШЧИЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Пойтахтимизнинг кўпгина корхоналари ишчилари ўз меҳнат отпускаларини яхши дам олиш билан ўтказмоқдалар. Уларга касаба союз ташкилотлари жуда катта ёрдам бераётир. Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводи касаба союз ташкилоти ишчиларга ғамхўрлик қилиш, уларнинг меҳнат отпускаларини мамлакатимизнинг турли санаторий ва дам олиш уйларида ўтказишларига алоҳида эътибор бераётир. 300 дан ортиқ ишчи ва хизматчилар марказий курорт ва дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб келдилар. Цехларда меҳнат қилаётган ишчи ва хизматчиларга республикамизнинг дам олиш ва санаторийларида ҳордиқ чиқаришлари учун арзон нархда путёвкалар берилмоқда.

Ишчи ва хизматчиларнинг Бўстонлиқ, Бухоро, Самарқандга экскурсиялари уюштирилмоқда. Шанба ва якшанба кунлари эса навбатма-навбат цехлараро автобуслар берилади. Ишчилар группа-группа бўлишиб, хоҳлаган жойларида дам олиб қайтиб келишлари мумкин.

Заводда ишчиларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, уларнинг яхши дам олишларини таъминлашда профилакторийнинг хизмати катта. Шу мақсадда 230 ишчи ҳордиқ чиқариб ва дам оладиган профилакторий санаторийси мунтазам ишлаб турипти. Ҳар сменада 300 дан ортиқ бола дам оладиган пионер лагери бу йил ишга туширилди. Лагер Бўстонлиқ районининг соя-салқин жойида жойлашган. Келаси йилдан бошлаб бу пионер лагери янада кенгайтирилади.

ФАН ЮТУҚЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

ИЖОД ВА САМАРА

Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг химия-технология факультети коллективининг диққат-эътибори муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган проблемаларни ҳал этишга қаратилган. Барча илмий тадқиқотлар, химия ва озиқ-овқат саноати корхоналари билан бевосита ҳамкорликда олиб боріляпти. Масалан, Ачитиш технологияси кафедраси ходимлари узум ва олма шарбатларини ачитишнинг икки босқичдан иборат технологиясини яратишди. Бу янгилик Қибрай вино заводида муваффақиятли қўлланилаяпти.

Янги технологиянинг афзаллиги шундаки, у винолар сифатини яхшилаш, чидамлилигини ошириш билан бирга Ўзбекистон бўйича йилига 2 миллион сўмлик иқтисодий самара бераяпти. Худди шундай усул Фарғона пиво заводида амалий синовдан ўтказилаяпти. Пиво ишлаб чиқаришда янги технологияни жорий этиш мавжуд технологик жараёнларни уч баравар қисқартириш имконини беради.

Ёғ технологияси кафедрасида олиб борилаётган илмий тадқиқот ишлари ҳам диққатга сазовордир. Кафедра илмий ходимлари томонидан ишлаб чиқилган пахта ёғини гидро жараёнини тезлаштирувчи янги технология Қўқон ва Тошкент ёғ комбинатларида муваффақиятли тадбиқ қилинаяпти. Натижа ҳам чакки эмас. Гидрогекизат олиш жараёни тезлашди, сифати яхшиланди. Бу усул йилига 250 минг сўм соф фойда беради.

Полимерлар илмий-тадқиқот лабораторияларида эса Ўрта Осиёнинг иссиқ шароитига чидамли полимер материалларни яратиш масалалари ҳал этиляпти. Яқинда лаборатория илмий ходимлари ипак қурти боқиладиган хоналар устига ёпиладиган янги плёнка яратдилар. Ҳар қандай шароитга чидамли ва ишлаб чиқариш арзон бўлган бу пленкадан шу кунгача 500 минг метр тайёрланиб, 300 минг сўм иқтисодий фойда олинди.

Бундан ташқари, лабораторияда ленолиум ва полиэтилен трубалар чидамлилиги ва сифатини оширувчи янги полимер пластификаторлар ва стабилизаторлар яратилмоқда. Уларни саноат корхоналарида қўллаш билан 150 минг сўмлик иқтисодий самарадорликка эришиш мумкин.

Ш. НУРУЛЛАЕВ,
илмий ходим.

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ МАКТАБЛАРИГА ЭЪТИБОР

Яқинда коммунистик меҳнат мактаблари бўйича область методик Кенгашининг йиғилиши бўлди. Бу йиғилишда Тошкент область комитети секретариатининг қарорларини бажариш юзасидан қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов ишчи ва хизматчилари ҳамда тўқимачилик ва енгил саноат ходимлари касаба союзлари область комитети вакилларининг ахборотлари тингланди.

Шу масала юзасидан сўзга чиққан Карагодин ва Жучкова ўртоқлар пахта тозалаш ва луб саноати корхоналарида, областнинг колхоз ва совхозларида янги коммунистик меҳнат мактаблари ташкил топганлигини, уларда тингловчилар сони анча ошганлигини таъкидладилар. Корхоналарда ва хўжаликларда методик кенгашлар тузилди. Мактабларни тажрибали пропагандистлар билан таъминлаш учун қатор тадбирлар белгиланди.

Тошкент тўқимачилик комбинатида, «Ғунча» тикувчилик фабрикасида, Чирчиқдаги пойафзал фабрикасида, «ЎзССР 50 йиллиги» тикувчилик фирмасида, Кетмонтепа луб заводида, 1-«Оққўрғон» совхозида, «Узсельхозтехника»нинг Бўка район бўлимида ва бошқа жойларда ўқув машғулотлари уюшқоқлик билан ўтказилди. Бироқ кўпгина коммунистик меҳнат мактабларида машғулотларнинг мунтазам ўтказилиши юзасидан назорат қилинмади, айрим жойларда ўқув программалари тўла бажарилмади.

Методик кенгашнинг йиғилишида касаба союзларининг коммунистик меҳнат мактабларига раҳбарлигини яхшилаш, уларнинг ташкилотчилик ролини ошириш юзасидан қимматли таклифлар айтилди. Коммунистик меҳнат мактабларининг ғоявий-тарбиявий ролини кучайтиришга қаратилган тадбирлар белгилаб олинди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг 1971 йил 16 июль қарорининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида коммунистик меҳнат мактаблари бўйича область методик Кенгаши раисининг ўринбосари, иқтисод фанлари кандидати ўртоқ Н. Юсупов ахборот берди.

Касаба союзлари область советининг секретари ўртоқ В. Козлов коммунистик меҳнат мактаблари раҳбарлари ва пропагандистларининг область слетига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш юзасидан олиб борилаётган тадбирлар ҳақида тўхталди.

Йиғилиш қатнашчилари ўтган ўқув йилини якунлаб, жойларда методик кенгашларни мустаҳкамлаш, мактабларни тажрибали пропагандистлар ва раҳбарлар билан таъминлаш, зарур дарсликлар ва қўлланмаларни вақтида тарқатиш лозимлигини таъкидладилар.

Коммунистик меҳнат мактабларининг меҳнат активлигини ошириш, социалистик мусобақани янада авж олдириш, илғор тажрибаларни кенг қўллаш соҳасидаги ролини кучайтириш муҳим вазифа эканлиги алоҳида қайд қилинди.

С. МУСАЕВ.

Сиёсий ахборотчи, агитатор, сиёсий ташкилотчиларга ёрдам

СУҲБАТЛАР ТЕМАТИКАСИ

Халқ ҳокимияти органларига бўлиб ўтган сайловлар барча совет халқи ҳаётида муҳим воқеа бўлди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москвадаги Бауман сайлов округи сайловчиларининг йиғилишида сўзлаган ёрқин ва мазмунли нутқи ҳар бир совет кишисининг қалбидан чуқур жой олди. Бу нутқда КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш юзасидан партия ва совет халқи олиб борган улкан яратувчилик иши чуқур таҳлил қилинди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи тўққизинчи беш йиллик якунловчи йили план ва мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янгидан авж олдириб юборди. Бутун мамлакатдаги каби областимизнинг колхоз ва совхозларида, саноат корхоналарида «КПСС XXV съездига 25 зарбдор декада» шиори остида мусобақа тобора қизғин тус олмоқда. Тошкент шаҳри ва области саноат корхоналари коллективлари муддатидан илгари, 23 июнда энг асосий маҳсулот турларини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш бўйича ярим йиллик планни бажардилар. Бу ютуққа Тошкент, Ангрен, Бекобод, Янгийўл шаҳарларининг ва областдаги бир қатор районларнинг саноат корхоналари муносиб ҳисса қўшдилар. Улар июнь ойи охиригача планга қўшимча ўнлаб миллион сўмлик саноат маҳсулоти етказиб бердилар.

Бу йилги сув танқислиги шароитида қишлоқ хўжалиги ходимлари ҳам юксак кўтаринкилик билан ишламоқдалар. Улар пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан юқори ҳосил етиштириш, чорвачиликни юксалтириш учун куч-ғайратларини аямаяптилар. Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республика қишлоқ меҳнаткашларига қарата чиқарган Мурожаатини зўр кўтаринкилик билан кутиб олдилар.

Шу кунларда партия ташкилотлари Л. И. Брежневнинг нутқини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Мурожаатини меҳнаткашларга кенг тушунтирмоқдалар.

Вазифа шундан иборатки, ҳар бир сиёсий докладчи, сиёсий ахборотчи, агитатор, сиёсий ташкилотчи бу ҳужжатларнинг сиёсий моҳияти ва амалий аҳамиятини меҳнаткашлар онгига етказиш ва ўз идеологик фаолияти билан социалистик мусобақани авж олдиришга ёрдам беришдан иборат.

Июль ойида суҳбатлар ва сиёсий ахборотлар ўтказиш учун қуйидаги материаллардан фойдаланиш тавсия этилади:

МАМЛАКАТ ИЧКИ ҲАЁТИ МАСАЛАЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москвадаги Бауман сайлов округи сайловчиларининг йиғилишидаги нутқи. (Марказий, республика, область газеталарининг 14 июнь сонлари).

Ватанга кўпроқ пахта етказиб берайлик! КПСС XXV съездини янги зафарлар билан кутиб олайлик!

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республикадаги барча колхозчиларга, совхоз ишчиларига, мутахассисларга, коммунистлар ва комсомолларга, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнатчиларига Мурожаати (республика газеталарининг 22 июнь, область газеталарининг 24 июнь сонлари).

«Давлатга пландан ташқари сотиладиган пахтанинг харид нархларига устама ҳақ тўлаш тўғрисида» СССР Министрлар Советининг 1975 йил 16 июнь қарори ҳақида (республика газеталарининг 22 июнь, область газеталарининг 24 июнь сонлари).

Хотин-қизлар халқаро йили («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 6-сон, 59-64-бетлар, «Международная жизнь» журнали 6 сон, 53—61-бетлар, «Новое время» журнали, 25-сон, 4—5-бетлар, «Ўзбекистон агитатори» журнали, 11-сон, 6—8-бетлар).

Балиқчилар рапорт бермоқда — 13 июль — Балиқчилар кунига («Агитатор» журнали, 11-сон, 28—29-бетлар, «Ўзбекистон агитатори» журнали, 11-сон, 17-бет).

Қишлоқ ёшларининг меҳнат тарбияси. («Агитатор» журнали, 11-сон, 44—49-бетлар).

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙ ҲАЁТИ МАСАЛАЛАРИ

Стахановчилик ҳаракатидан коммунистик меҳнатга («Партия турмуши» журнали, 6-сон, 22—25-бетлар, ««Агитатор» журнали, 11-сон, 2—4-бетлар).

Капитал маблағлар сарфлаш («Агитатор» журнали, 11-сон, 13-бет).

Мамлакатнинг бир куни («Агитатор» журнали, 11-сон, 26-бет).

Техника тараққиётини иқтисодий рағбатлантириш («Коммунист» журнали, 8-сон, 37—47-бетлар).

НОТ ва ишчи — методик йўлланма («Агитатор» журнали, 11-сон, 22—25-бетлар).

ФАН ВА МАДАНИЯТ

Совет кишиларининг ватанпарварлиги ва интернационализми («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 6-сон, 52—58-бетлар).

Ишчиларнинг корхонани бошқаришдаги иштироки («Агитатор журнали, 11-сон, 30—31-бетлар).

Экономика фанининг актуал проблемалари («Ўзбекистон коммунисти» журнали, 6-сон, 24—31-бетлар).

Интизом тарбияси («Агитатор» журнали, 11-сон, 19—20-бетлар).

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

Совет дипломатиясининг конструктив йўли («Международная жизнь» журнали, 6-сон, 19—28-бетлар).

Қардош партияларнинг идеологик ҳамкорлиги («Агитатор» журнали, 11-сон, 38—40-бетлар).

Фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 30 йиллиги ва жаҳон социалистик системасининг ривожланиши («Коммунист» журнали, 8-сон, 12—27-бетлар).

Вена музокаралари бешинчи даврасининг якунлари («Международная жизнь» журнали, 6-сон, 102—108-бетлар).

СССРнинг ташқи савдоси («Агитатор» журнали, 11-сон, 27-бет).

Ҳинди-хитой халқлари ҳаққоний ишининг тантанаси («Коммунист» журнали, 8-сон, 99—106-бетлар, «Международная жизнь» журнали, 6-сон, 43—52-бетлар).

Иккинчи жаҳон урушидан сўнг миллий-озодлик ҳаракатининг авж олиши («Международная жизнь» журнали, 6-сон, 11—18-бетлар).

АҚШ: кескинликнинг юмшаши ҳақиқатга айланмоқда («Коммунист» журнали, 8-сон, 107—116-бетлар).

Монополиялар ҳукмронлигига қарши («Агитатор» журнали, 11-сон, 41—43-бетлар).

«Умумий обзор» ора йўлда («Международная жизнь» журнали, 6-сон, 92—101-бетлар).

Эфиопияда нималар бўляпти («Агитатор» журнали, 11-сон, 61—62-бетлар, «Ўзбекистон агитатори» журнали, 11-сон, 28—30-бетлар).

Португалияда ўзгаришларнинг бир йиллиги («Международная жизнь» журнали, 6-сон, 62—71-бетлар).

ЭСЛАТМА. Суҳбатларга тайёрланиш чоғида вақтли матбуот материаллари, маҳаллий фактлар, мисоллар ва рақамлардан фойдаланинг.

УНУМДОРЛИК ОШМОҚДА

3-тикувчилик фабрикаси республикамиз пойтахтининг пешқадам корхоналаридан ҳисобланади. Меҳнатсевар чеварлар тикувчилик буюмлари ишлаб чиқариш давлат планларини ва зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажармоқдалар. Улар тўққизинчи беш йилликнинг сўнгги йили биринчи ярим йиллик планини мудатидан анча илгари адо этишди.

Коллектив эришаётган бундай муваффақиятларнинг асосий омилларидан бири шундаки, корхонада ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш, сермеҳнат операцияларни такомиллаштириш юзасидан жуда кўп тадбирлар амалга оширилмоқда. Яқинда фабрикада «Каштан» электрон-ҳисоблаш машинаси ишга туширилиб, мактаб ва мактабгача ёшдаги болалар кўйлакларини тикадиган потокда механизация комплекси фойдаланишга топширилди. Бу тадбирлар натижасида фабрикада меҳнат унумдорлиги икки процент ошди.

ЗАРШУНОСЛАР АҲДИ

Суратда: Колхоз партия ташкилотининг секретари Н. Мадаминов ва бригада бошлиғи А. Расулматов ғўзаларни кўздан кечирмоқдалар.

Саратон қуёши атрофга олов пуркайди. Ўқариқ бошида эгатларга оқаётган сувни кузатиб турган бригада бошлиғи Абдували Расулматовнинг пешонасидан юз-кўзларига тер қуяди. У икки қадам олдинга юриб, ўзгача бир чаққонлик билан қулоқ бошига чим босди. Бир зумда бир неча эгатларга оқаётган сув расамадини тўғрилаб, яна қаддини ростлади.

Ям-яшил пахтазор уфққа туташиб кетди. Шохларда чамандек гул очилган ғўзалар барқ авж. Кечаги шона бугун гул, эртага эса кўсак. Деҳқон кун санайди. Ҳар кун азиз «фарзанд»ининг камолини, бўй-бастини меҳр ва сабр билан кузатади. Ҳар туп ниҳол тепасида парвона бўлади. Кечалари уйқусиз дала кезади. Сувга яхши қондими, ривожи паст эмасми, ҳашорат тушмадими, унинг қалби шу ташвиш, шу туйғу билан тепади.

Сувга қонган ғўзалар қуёшга интилади. Атрофга тарвақайлаган шохларда гул ва шоналар шодаси. Бир, икки, уч... баъзи тупларида шунча гул, икки-уч ҳисса ортиқ шона. Ҳозир айни ҳосил оладиган пайти. Фақат парваришни сусайтирмаслик, ҳар дақиқанинг қадрини билиб иш юритиш лозим. Ана шундай қилган деҳқон албатта ютади. Ҳар гал бригада бошлиғи шу бўлиқ пахтазорни кўздан кечирганда хаёлидан ана шуларни ўтказади.

Баҳор анча оғир келди. У шу ёшга кириб, шунча йил пахта экиб, бунақа шароитни кўрган эмасди. Чигит тупроқ бағрида қотиб қолди. Ҳаводан эса бир томчи нам тушмади. Деҳқон ташвиши икки ҳисса ортди. Тезроқ бирор чора-тадбир топиш, қуруқ тупроқда ётган чигитни ундириб олиш керак эди.

Аҳвол ҳаммага маълум эди. Чигитни тезлик билан ундириб олиш учун далага сув оқизиш керак. Табиатдан ёрдам кутиш фойдасиз дейишди қишлоқ кексалари.

Омилкор, бобо-деҳқонлар янглишмаган эдилар. Бир текис чигит суви билан суғорилган майдонлар яшил ниҳоллар билан қопланди. Бу қувонч деҳқонларни янада ғайрат билан меҳнат қилишга ундади. Кун сайин ниҳоллар бўйига бўй қўшди.

Мана ҳозир ғўзаларга тўртинчи марта комплекс ишлов бериляпти. Икки-уч марта минерал ўғит билан озиқлантирилган ғўзалар ҳосилга-ҳосил қўшмоқда. Сувчилар, механизаторлар кечаю-кундуз далада парваришни кучайтирмоқдалар.

Бригадирнинг хаёлини карта четига келиб тўхтаган машина овози бўлди. Колхоз раиси Боқижон Сулаймонов машинадан тушибоқ пахтазор оралаб кетди. Тиззага уриб турган тўқ яшил, бўлиқ ғўзалар шабадада аста чайқалиб турибди.

— Раҳмат, ўртоқ бригадир, — деди раис ғўзаларни кўздан кечирар экан. Сувга яхши қонибди, энг муҳими серҳосил бўлиб ўсмоқда.

— Кеча шийпонда йиғилиш ўтказдик, дея сўз бошлади бригада бошлиғи. Йиғилишда колхозчиларимиз янги мажбурият қабул қилишди. Улар бу йил ҳосилдорликни 45 центнерга етказамиз дейишмоқда.

Улар яна пахтазор оралаб кетишди. Абдували Расулматов салкам 20 йилдан бери колхозда йирик пахтачилик бригадасига бошчилик қилиб келади. У бошлиқ бригада пахтакорлари йилдан-йилга ҳосилдорликни ошириб келмоқдалар. Беш йилликнинг дастлабки йилида ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил кўтарилган бўлса, ўтган йили бригада азаматлари ҳосилдорликни 40 центнерга етказдилар. Бу йил эса гектар бошига 5 центнерга ошириш нияти билан меҳнат қилишмоқда.

Моҳир ва тажрибали пахтакор Абдували Расулматовнинг пахтачиликни юксалтиришдаги кўп йиллик хизматлари муносиб тақдирланган. У Меҳнат Қизил Байроқ ва Ленин орденлари кавалери.

Колхозда юқори ҳосилли бригадалар сони анчагина. Сайфи Бўрибеков, Норқул Норибоев бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ердан 40—45 центнердан ҳосил етиштириш учун кураш тобора қизитилмоқда. Улар дала ишларини агротехника муддатларида олиб бориб, колхозда пешқадамликни қўлдан бермаяптилар.

Сувчи ва механизаторларни ҳосил яратувчилар дейишади. Ҳақиқатдан ҳам улар экинни қондириб суғориш, озиқлантириш ва парваришлашда бутун тажриба ва малакаларини ишга солиб меҳнат қилишмоқда. Шунинг учун ҳам далаларда ғўзалар бақувват, серҳосил бўлиб етилмоқда.

Турқора Раҳимбердиевнинг номини колхозда ҳамма ҳурмат билан тилга олади. Бу моҳир механизатор пахтачиликни комплекс механизациялаш соҳасида катта ишларни амалга оширмоқда. Қодир Қўчқоров, Ўрол Мухторов, Очил Эрбўтаев, Ўзар Бойжигитовлар ҳам дала ишларида пешқадамлик қилмоқдалар. Улар ғўза қатор ораларини юмшатишда, озиқлантиришда ташаббус ва маҳорат кўрсатиб меҳнат қилишмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республикадаги барча колхозчиларга, совхоз ишчиларига, мутахассисларга, коммунистлар ва комсомолларга, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнаткашларига Мурожаатида пахтакор деҳқонларни ғўза парваришининг шу долзарб кунларида янада ғайрат билан меҳнат қилиш, сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш, дала ишларини юқори сифатли ўтказишга даъват этади. Колхоз пахтакорлари Мурожаатга жавобан пахтадан мўл ҳосил етиштириш тадбирларини кўрмоқдалар. Улар ҳар туп ғўзани меҳр билан парваришлаб, юқори ҳосил етиштириш учун курашмоқда. Маҳаллий ўғитлардан самарали фойдаланиш, ғўзаларни шарбат билан суғориш ишларини ушқоқлик билан олиб бормоқдалар. Бугунги кунда улар тўла ишонч билан: 5000 тонналик улкан «оқ олтин» хирмони яратамиз, демоқдалар.

Н. ТЎРАЕВ,
Оққўрғон районидаги Ватинцев номли колхоз.

Суратларда: (ўнгда) илғор сувчи Х. Эргашев, (чапда) ғўзаларни суғориш пайти.
Автор фотолари.

МАДАНИЯТ ХРОНИКАСИ

«Ўзбекистон» нашриёти А. Аюповнинг «Марксизм-ленинизм классиклари асарлари ўзбек тилида» деган китобини босмадан чиқарди. Китоб марксизм-ленинизм классиклари асарларини ўзбек тилига таржима қилиш ва нашр этиш тарихига бағишланган.

Шунингдек, нашриёт Т. Турдиевнинг «Пахтакор колхозларда кенгайтирилган такрор ишлаб чиқариш масалалари» китобини ҳам китобхонларга тақдим этди.

Н. УМАРОВ.

* * *

Орджоникидзе районидаги Будённий номли 13-мактабда яқинда тантана бўлиб ўтди. Бу ерга тўпланган маорифчилар, турли касб эгалари ҳурматли педагог, халқ маорифи аълочиси Бибиойша Усмоновани меҳнат фаолиятига 40 йил тўлганлиги билан чин юракдан муборакбод этдилар.

Кечада юбиляр педагог сўзга чиқиб, бундан кейин ҳам ёш авлод тарбиясига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшажагини айтди.

О. САИДАҲМЕДОВ.

* * *

Яқинда бу билим ўчоғига Германия Демократик Республикасидан мактуб келди. Унда берлинлик ўқувчилар Бўстонлиқ районидаги 12-мактаб талабаларини пионер ёзи билан табриклашган эди.

Ҳозир бу мактабда интернационал дўстлик клуби ишлаб турибди. Клуб аъзолари бир неча шаҳарлар билан ҳам дўстлик ёзишмалари ташкил қилишган.

А. РИСБЕКОВ.

* * *

Бу йил Оққўрғон районидаги кўпчилик хўжаликларда пионер лагерлари очилди. Уларда болаларнинг хушчақчақ дам олишлари учун қулай шароитлар яратилган.

«Ленинобод» колхози пионерлар лагери ҳам баҳаво боғ қўйнида жойлашди. Бу ерда 300 ўғил-қиз ёз гаштини суради.

Н. ТЎФОНОВ.

* * *

Чиноз районининг марказида яна бир ҳашаматли бино қад кўтарди. Унга 2-ўрта мактаб кўчиб ўтди. Бу ерда 1104 ўқувчи таҳсил кўради.

Янги мактабда таълим-тарбия ишларини олиб бориш учун ҳамма қулайликлар бор. Ўқишлар кабинет системасига ўтказилди.

Б. ТУРДИЕВ.

КАРТОШКА УРУҒЧИЛИГИ ВА ТАКРОРИЙ ҲОСИЛ ЕТИШТИРИШ

Тошкент области картошкачилари бу қимматбаҳо маҳсулот ҳосилини йил сайин ошириб бормоқдалар.

Хусусан, ўтган йили 62,3 минг тонна картошка етиштирилиб, шундан 47 минг тоннаси давлатга сотилди. 1970 йилга нисбатан картошка етиштириш 21,1 минг тоннага ошди. Ҳар гектар ердан олинадиган ҳосил ҳам бир мунча кўпайди. Ўтган йили ҳар гектар ердан область бўйича 92,2 центнердан ҳосил олинди. Бу 1970 йилга нисбатан гектар бошига 13,2 центнердан кўпдир.

Якунловчи йилда область картошкачилари ўз зиммаларига юксак мажбурият олганлар. Картошка экиладиган майдонлар шу йилнинг ўзида 2 минг гектарга кенгайтирилиб, жами 8300 гектар ерда картошка етиштирилади.

Областда бир қатор илғор хўжаликлар картошкачиликда катта кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар. Калинин районидаги Карл Маркс номли, Иртиш номли, Орджоникидзе районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозларининг иш тажрибаси областдаги картошка етиштирувчи барча хўжаликлар учун намуна бўлардир. Бу хўжаликлар кейинги йилларда мунтазам ҳар гектар ердан 140—150 центнердан картошка етиштириб келмоқдалар. Айрим бригадалар эса 200—250 центнердан картошка етиштириш учун курашмоқдалар.

Шунга қарамасдан областда картошка уруғчилиги ва бу қимматбаҳо экиндан мўл ҳосил етиштириш, ҳусусан такрор ҳосил етиштириш соҳасида кўп ишлар қилиниши зарур. Ўтган йили Бекобод, Ўрта Чирчиқ ва Бўстонлиқ райони хўжаликларида бу экиндан область даражасига нисбатан анча кам ҳосил етиштирилди. Бу районлар иқлими ва тупроқ шароити областдаги Калинин ва Орджоникидзе районларидан фарқ қилмайди. Лекин уруғчиликка ва такрор ҳосил етиштиришга эътибор берилмаслиги туфайли бу районларда картошка ҳосили бирмунча кам бўлди.

Картошкачиликда уруғчилик айниқса муҳим соҳадир. Уруғлик картошка сифатли бўлмаса ва хўжаликнинг ўзида етиштирилмаса, бу соҳани рентабель тармоққа айлантириш қийин. Ҳозир областнинг кўпгина хўжаликлари ўз уруғлигига эга бўлиш учун иш олиб бормоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг «Республикада картошкачиликни ривожлантириш тадбирлари тўғрисида» шу йил 22 январда чиқарган қарорида картошка етиштиришни айрим йирик бригадаларда ихтисослаштириш ва картошка уруғчилигини яхшилаш соҳасида бир қатор тадбирлар белгиланган. Шунингдек, областимиздаги Бўстонлиқ ва Оҳангарон районларида бу экинни келгусида кенг майдонларда етиштириш тавсия этилди.

Шу муносабат билан бу йил область колхоз ва совхозларида 1238 гектар ерда уруғлик картошка етиштирилиб, унинг ялпи ҳосили 12580 тоннага етказилади, шундан 8890 тоннаси давлатга сотилади. Шундай қилиб, бу йил область хўжаликлари учун зарур бўлган уруғлик картошканинг учдан бири хўжаликларнинг ўзида етиштирилади. Аввалгидек, Калинин районидаги Карл Маркс номли ва Орджоникидзе районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозлари уруғлик картошка етиштиришда асосий база бўлиб қоладилар. Бу хўжаликларда шу йилнинг ўзида 2300 тонна уруғлик картошка етиштирилади ва шундан минг тоннаси бошқа хўжаликларга сотилади.

Оҳангарон районидаги Собир Раҳимов номли совхозда ҳам уруғлик картошка етиштиришда намунали ишлар амалга оширилмоқда. 1974 йилга қадар бу хўжаликда уруғлик картошка етиштиришга эътибор берилмас ва картошка ҳосили ҳам паст эди. Хўжалик шу йилнинг ўзида 2 минг тонна уруғлик картошка етиштиришни планлаштириб, шу асосда иш олиб бормоқда.

ДЕҲҚОНЛАРГА МАСЛАҲАТ

Картошка етиштиришда ва уруғликни яхшилашда картошка навлари муҳим аҳамиятга эгадир. Агар навларга эътибор берилмаса, картошка уруғчилигини яхши йўлга қўйиш мумкин эмас. Бунинг учун картошка кавлаб олингандан кейин сортларга ажратилади ва куз, қиш ойларида траншеяларга кўмиб, баҳор келиши билан эса траншеядан олиниб, махсус хоналарда экиш муддати келгунга қадар сақланади.

Шу усулда сақланган Вольтман навли кечпишар картошка нави алмаштирилмасдан 30 йил мобайнида экилиши мумкин. Шу муддат ичида унинг нави бузилмайди ва йил сайин мўл ҳосил беради. Бу усулни областдаги картошка етиштирувчи барча хўжаликлар кенг қўлланишлари тавсия этилади.

Эртаки ва кечки картошка уруғлиги етиштиришда Ўзбекистон сабзавот-полизчилик ва картошкачилик илмий-текшириш институтида амалга оширилаётган тажрибаларни қўлланиш айниқса муҳим. Шу усулга кўра, уруғлик картошка сунъий совутиладиган хоналарда сақланади. Бунинг натижасида уруғлик картошка экишга қадар ўз униб чиқиш хусусиятларини тўлиқ сақлаб қолади. Бу уруғлиқни экишдан аввал бир неча кун иссиқ хоналарда сақлаш тавсия қилинади. Шу усул асосида кечпишар картошка такрорий экилганда уни июнь ойида, уруғлик олиш учун эса июнь ойи охирига қадар, агар эртаки картошка уруғлик олиш мақсадида экиладиган бўлса, у ҳолда июль ойи охири ва август ойи бошларида ҳам экиш мумкин.

Тошкент областининг тоғ олди зоналари уруғлик картошка етиштиришда жуда қулай ҳисобланади. Бўстонлиқ ва Оҳангарон районлари ана шундай зонага киради. Бу зонада иқлимнинг бирмунча юмшоқ ва ҳаво ҳароратининг бошқа районларга нисбатан паст бўлиши уруғлик картошка етиштириш учун жуда мосдир. Шунинг учун ҳам бизнинг институтимиз шу зонада картошка уруғчилигини ривожлантиришга катта аҳамият бериб иш олиб боришни кўзда тутмоқда.

Уруғлик картошка етиштиришда бу экинни такрор экиш муҳим резервлардан биридир. Область шароити бу экиндан такрор ҳосил етиштиришга тўлиқ имкон беради.

Область шароитида июль ойи охиригача картошкани такрор экиш йўли билан келгуси йил учун сифатли уруғлик тайёрлаш мумкин. Унинг ҳосили куз охирида йиғиб олиниши туфайли уни келгуси йилга сақлаш ҳам анча қулай бўлади. Такрорий экиш учун янги кавлаб олинган картошка ҳосилидан фойдаланиш мумкин. Бу тадбир уруғлик таъминоти ишларини анча яхшилайди. Институтимизда тўпланган маълумотларга кўра, янги кавлаб олинган картошка йил бўйи сақланган уруғликка нисбатан турли хил зараркунандалардан 3—4 марта кам зарарланган бўлади.

Янги кавлаб олинган картошкадан уруғлик сифатида фойдаланганда унга экишдан аввал албатта ишлов бериш зарур. Бу усул анча самарали бўлиб, унда нав алмаштирмасдан бир неча йил мобайнида ҳосил етиштирилади.

Ҳозир бу усул кўпгина хўжаликларда муваффақиятли қўлланилмоқда. Калинин районидаги «Қорасув» совхозининг А. Шерматов бошлиқ бригадасида ўтган йили шу усул билан ҳар гектар ердан 160 центнердан, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг Тўхтаназаров бошлиқ бригадасида 120 центнердан такрор ҳосил олинди.

Оҳангарон районидаги С. Раҳимов номли совхозда ҳам картошкадан такрорий ҳосил етиштириш яхши йўлга қўйилган. Ўтган йили бу хўжалик 24 гектар ерга такрорий картошка экиб 90 центнердан ҳосил олди. Бундай мисолни Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли совхозда ҳам кўриш мумкин.

Бу йил область хўжаликларида 240 гектар ерда такрорий картошка етиштириш планлаштирилган. Хўжаликлар ўз имкониятларини кўриб чиқиб белгиланганидан анча ортиқ майдонларда такрорий картошка етиштиришни мўлжалламоқдалар.

Такрорий картошка ҳосили етиштириш агротехникаси ўзига хос хусусиятларга эгадир. Бунинг учун эрта пишар «Приекульский ранний», «Седов», «Белорусский ранний», «Скороспелька № 1» ва «Курганский» навларидан фойдаланиш керак. Бу нав картошкаларнинг пўстлоғи юпқа бўлиб, тез униб чиқади. Экишдан аввал уруғлик картошка кесилиб, икки қисмга ажратилади. Сўнгра махсус эритма билан, айни вақтда зараркунанда ва ҳашаротларга қарши препаратлар билан ҳам ишлов берилади.

Ишлов берилган уруғлик картошка шу куниёқ экилиши зарур. Агар у бирон сабаб билан иккинчи ё учинчи куни экиладиган бўлса, уни сунъий совутилган хоналарда сақлаш даркор. Тупроқни тайёрлаш эртаги картошка агротехникасидан фарқ қилмайди. Картошка униб чиқиш вақтида тупроқ қуриб кетса, уни кўп заҳлатмасдан суғориш лозим.

Уруғлик олиш мўлжалланган участкалар алоҳида парвариш қилинади. Уруғлик картошка айрим бригадада етиштирилиши мақсадга мувофиқдир. Бунинг учун ернинг нишаби шимол ва ғарб томонга қараган бўлса, янада яхши натижа беради. Уруғлик олиш учун мўлжалланган участкаларга экиладиган картошка алоҳида кўздан кечирилиши керак. Уруғнинг шакли ва ранги шу навга хос бўлиши, ҳар бир уруғлик картошканинг вазни 40 граммдан кам бўлмаслиги зарур.

Уруғлик картошка ҳар 7—8 кунда суғориб турилади. Тугунак тугиш даврида эса ҳар 5—6 кунда суғориш яхши натижа беради. Уруғлик картошкани кавлаб олишдан 10—15 кун аввал суғориш тўхтатилади.

Картошка тўлик гулга кирган пайтда ва кавлаб олишдан икки ҳафта аввал бегона ўтлардан тўлиқ тозалаб чиқилади. Уруғлик кавлаб олингандан кейин ҳам яна сортларга ажратилади.

Ҳар бир хўжаликнинг уруғлик картошка етиштириш учун масъул бўлган агрономлари ва бошқа мутахассислари картошка ҳосилини оширишда уруғликнинг сифатли етиштирилиши муҳим аҳамиятга эга эканлигини унутмасликлари керак. Такрорий картошка экиб, сифатли уруғлик картошкани етиштириш областимиз бўйича белгиланган картошка етиштириш мажбуриятларини тўлиқ бажаришга имкон беради.

П. Ф. ЧЕРНИКОВ,
Ўзбекистон сабзавот-полизчилик ва картошкачилик илмий текшириш институти картошкачилик бўлимининг мудири, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

АҚШ КОМПАРТИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ ТУГАДИ

ЧИКАГО, 30 июнь. (ТАСС махсус мухбири). Бу ерда АҚШ Коммунистик партиясининг XXI съезди ўз ишини тамомлади. Съезд марксизм-ленинизм базасида Америка коммунистларининг бирлиги, жипслиги белгиси остида, уларнинг активлиги ва оммага ўтказаётган таъсири ўсган бир вазиятда ўтди.

Кеча «Интернэшил амфитнетер»нинг катта залида оммавий митинг бўлиб ўтди.

Коммунистик партиянинг бош секретари Гэс Холл митингда нутқ сўзлаб бундай деди: 105 миллиардлик ҳарбий бюджет бир вақтлар Британия ҳукмронлигига қарши қўзғолон кўтарганларнинг идеалларига мос бўлиб тушмайди. Мамлакатда 10—12 миллион ишсизлар борлиги ҳам уларнинг идеалларига жавоб бермайди. Мустақиллик учун курашган кишилар ярим яланғоч камбағаллар эди. Лекин улар курашган мамлакатда орадан 200 йил ўтгач кексаларнинг 50 проценти қашшоқликда яшашини олдиндан кўра олмаган эдилар.

Қўзғолончилар армияси, — деб давом этди Гэс Холл, миллий озодлик учун жанг қилдилар. Лекин улар ғалабадан кейин 200 йил ўтгач, америкаликлардан 40 миллион киши ирқий зулм қурбони бўлади, геттоларда ва қашшоқ клубларда кун кечиришга мажбур бўлади деб ўйлаб ҳам кўрмаган эдилар.

Гэс Холлнинг ҳозирги замондаги барча буюк воқеалар капитализмдан социализмга ўтишнинг жўшқин тарихий жараёни билан бевосита боғлангандир, деган сўзларини залдагилар зўр завқ-шавқ билан кутиб олдилар.

АҚШ Коммунистик партиясининг XXI съезди ишлаб турган беш кун давомида делегатлар мамлакатнинг иқтисодий аҳволи проблемаларини атрофлича кўриб чиқдилар, омма ўртасида ишлаш масалаларини муҳокама қилдилар, партия сафларини янада мустаҳкамлаш ва ўстириш йўлларини белгилаб олдилар.

Съезд Коммунистик ва ишчи партияларнинг янги халқаро кенгашини тезроқ ўтказиш ҳақида якдиллик билан фикр билдирди. Съезд маочиларнинг бузғунчилик фаолиятини қатъиян қоралади, уларнинг фаолияти марксизм-ленинизмга хиёнат қилиш, Хитой халқи ва бутун дунё халқларининг манфаатларига хиёнат қилишдир, деб таърифлади.

Съезднинг якунловчи мажлисида партия раҳбар органларини сайлаш натижалари ўқиб эшиттирилди. 66 аъзодан иборат янги Марказий Комитет составига ёш коммунистлар қўшилди. Съезд Генри Уинстонни бир овоздан партиянинг миллий раиси қилиб, Гэс Холлни бош секретарь қилиб сайлади.

Якунловчи мажлисда съезднинг асосий сиёсий резолюцияси тасдиқланди.

Съезд резолюциясида кескинликни юмшатиш сиёсатининг конкрет мазмунини барча меҳнаткашлар онгига етказиш коммунистларнинг муқаддас бурчи эканлиги таъкидлаб ўтилади.

Г. ШИШКИН.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ИНСТИТУТ 30 ЁШДА

ВАРШАВА. Польшанинг Гливица шаҳридаги қора металлургия институти шонли юбилейини нишонламоқда. Уттиз йилдирки, Польша индустрияси шу тармоғининг ривожи бу тадқиқот маркази билан чамбарчас боғланган. Шу давр ичида институт 500 дан ортиқ патент олди, қора металлургия проблемаларига оид 300 та китоб чиқазди, мамлакат корхоналари учун минглаб ноёб қурилмалар ва аппаратлар ясаб берди.

КЎПРОҚ ПЎЛАТ

БУХАРЕСТ. Руминиянинг Тирговиште шаҳридаги легирланган пўлат заводининг дастлабки қувватлари ишга туширилганига ярим йилдан сал кўпроқ вақт ўтди. Бултур мамлакатдаги бу энг ёш металлургия корхонасининг коллективи план топшириқларини муваффақиятли бажарди. Шу вақт ичида легирланган пўлатнинг 45 хил маркасини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Тирговиштедаги завод — қардош социалистик мамлакатлар самарали ҳамкорлигининг натижасидир.

ИМТИҲОН АРАФАСИДА

ПРАГА. Чехословакия қишлоқларининг меҳнатчилари масъулиятли имтиҳон — ҳосил ўримига ҳозирлик кўрмоқдалар.

Ғалла ўриш яқинлашиб келаётган кампанияда муҳим ўринни олади. Бу йил ЧССР да 2.768.000 гектар ерга, яъни 10.6 миллион тоннадан иборат рекорд ҳосил олинган бултурги йилга нисбатан 60.000 гектар кўп ерга ғалла экилган. Чехословакия Совет Армияси томонидан озод этилганлигининг 30 йиллиги шарафига деҳқонлар ғалланинг ўртача ҳосилдорлигини гектар бошига камида 37 центнерга етказиш мажбуриятини олганлар.

ХИМИЯ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ — ЭКСПОРТГА

БУДАПЕШТ. Химия машинасозлиги муттасил ривожланиб бораётганлиги туфайли Венгрия кейинги йилларда саноатнинг шу тармоғи учун керакли машина асбоб-ускуналарини анча кўп етказиб бера бошлади.

Ўтган йили Венгриянинг «Хемокомплекс» ташқи савдо бирлашмаси умумий товар оборотида химия асбоб-ускуналари ва машиналари экспорт қилиш 50 процентга етай деб қолди. Бу йил экспорт қилинадиган машина ва ускуналар 2 миллиард форинтликдан ошиб кетади.

(ТАСС, 30 июнь).

ТЎҚНАШУВЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

БАЙРУТ, 30 июнь. (ТАСС). Ливан пойтахтида кескин вазият ҳукм сурмоқда. Байрутнинг кўпгина районларида ва шаҳар атрофларида ўтган тун катаиб реакцион партиясидан бўлган газандалар билан фаластинликлар ўртасида отишма лар бўлиб турди. Ливан тараққийпарвар кучларининг отрядлари фаластинликлар билан бирга ҳаракат қилмоқдалар. Томонлар миномёт ва тўплардан ўқ узиб, ракета отиб турдилар, кечаси билан шаҳарда кучли портлаш овозлари эшитилиб турди. Турли кварталларда бир қанча магазинлар, кинотеатр ва кафелар вайрон бўлди. Матбуот хабарларига қараганда, кечаги кун давомида қирққа яқин киши ўлган ва икки юздан кўпроқ киши жароҳатланган. Қуролли тўқнашувлар яна бошланган 23 июндан бери 95 киши ўлди ва 350 киши яраланди.

Бугун эрталаб кўчаларда тўқнашувлар давом этди. Шаҳардан ташқарига чиқиладиган ҳамма кўчалар беркитиб қўйилганлигини Байрут радиоси маълум қилди.

Сиёсий ва давлат арбоблари аҳволни нормаллаш учун зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар.

Вазиятни нормаллаштиришга кўмаклашиш ва воситачилик қилиш учун Сурия ташқи ишлар министри Абдул Ҳалим Ҳаддам Байрутга келди.

БОЛГАРИЯ. Габроводa ўнинчи миллий сатира ва юмор фестивали бўлиб ўтди. Фестивал эгалари — болгар юморчилари ГДР, Польша, Руминия, Совет Иттифоқи, Чехословакия, Югославия ва бошқа бир қатор мамлакатлардан келган қизиқчиларни қабул қилди. Суратда: қувноқлар байрами қатнашчилари шаҳар кўчаларининг бирида.

БТА—ТАСС фотоси.

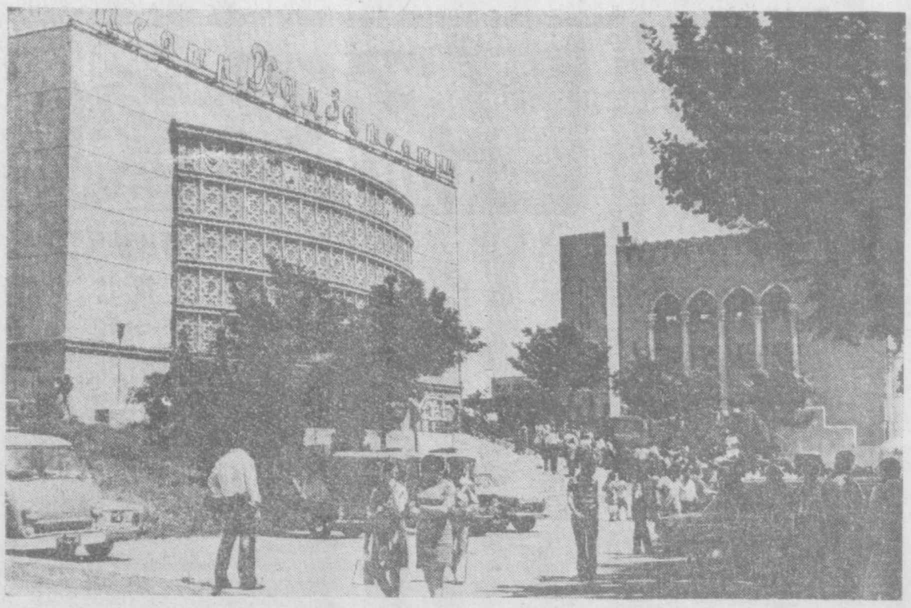

Бугунги Тошкент. Суратда: Ҳамза театрининг кўриниши.
И. Душкин фотоси. (ЎзТАГ).

САНАТОРИЙЛАРГА АВТОБУС МАРШРУТЛАРИ

Ҳозир меҳнаткашлар ўз меҳнат отпускаларини мамлакатимиз ва республикамизнинг хушманзара, шифобахш санаторий ва дам олиш уйлари, сув ҳавзаларида ўтказишга ошиқмоқдалар. Бунинг учун албатта транспорт воситалари нормал бўлиши керак. Шуни ҳисобга олиб область шаҳарлараро пассажирлар ташиш автомобиль парки коллективи меҳнаткашларга транспорт хизмати кўрсатишни яхшилашга катта эътибор бераётир. Улар ёз мавсумларида янги-янги шаҳарлараро маршрутларни очмоқдалар ва автобуслар сонини кўпайтириш чораларини кўраётирлар.

Тошкентдан Иссиқкўлдаги шаҳар ва посёлкаларга бир қанча янги маршрутлар ташкил этилди. Улардан бири Тошкент Ананьева маршрутидир. Ҳозир ана шу оралиқда 20 дан ортиқ комфартабелли автобуслар қатнамоқда. Шу кунларда Қирғизистон ССРнинг Талас шаҳрига автобус қатнови йўлга қўйилди. Тошкент — Фрунзе трассасида қатнаётган машиналар сони икки маротаба кўпайди.

ИНСТИТУТГА КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

Тошкент политехника институти Граждан мудофааси кафедрасининг фаолияти кенгайиб кетди. Амалий машғулотлар олиб бориш учун алоҳида кабинетлар ажратилган, улар кўргазмали қуроллар билан тўла таъминланган.

Граждан мудофааси бўйича ташкил этилаётган кўрик-конкурслар ҳам студентлар ўртасида қизиқиш уйғотмоқда. Институт миқёсида ўтказилган бундай тадбирлар яхши натижа берди.

Республикамиз олий ўқув юртлари бўйича бўлган кўрик-конкурсда бўлажак инженерларнинг намунали иши юқори баҳоланди. Институт Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг кучма Қизил байроғини қўлга киритишга муваффақ бўлди.

ИНСОНШУНОСЛИК САБОҚЛАРИ

Талабчан, сердид китобхонларимиз қўлига яна бир мароқли асар тегди. Бу — Яҳё Шермуҳамедов билан Яраш Турмуҳамедовнинг «Хулқ ва муомала маданияти» китобидир! Унинг муқаддимасида таъкидланганидек, мазкур китоб Коммунистик партиямиз ва Совет давлатининг мукаммал инсон шахсини — камол топтириш тўғрисидаги кўрсатмалари ҳамда марксизм-ленинизм классикларининг асарларига, совет ва жаҳон прогрессив этикаси ютуқларига таянган ҳолда майдонга келганлиги шубҳасиздир

Муаллифлар хулқ, одоб гўзаллиги хусусида сўз юритар эканлар, инсон ички дунёси, яъни мазмун гўзаллиги ва ташқи кўриниши билан уйғун ҳолда бўлиши зарурлигини уқтириб, ҳақиқий гўзал киши камтар, одобли, хушмуомалали, жамият манфаатлари, йўлида ўз меҳнатини аямайдиган бўлишлигини таъкидлайдилар.

Дарҳақиқат, ушбу сифатлар чин, баркамол, оқил инсонгагина хосдир. Муаллифлар ўз ўқувчи (китобхон)лари билан актив муносабатда, суҳбатда бўладилар.

Хўш, одобнинг ўзи нима?

Одоб, — деб таъкидланган китобда — аввало, кишининг ўз ҳатти-ҳаракаг меёрини англаши, ҳар бир вазиятда ўзини тута билиши ва сезгирлигидир.

Ҳар бир кишини кузатиш асносида ана шу сифатлар ё ижобий, ёҳуд салбий тарзда намоён бўлади. Шунга кўра у ёки бу одам ҳақида бирор фикр айтиш мумкин бўлади.

Чиндан ҳам, ҳаётда «одобсиз» номини олиш қанчалик осон бўлса, «одобли» ёҳуд «олижаноб» деган номга сазовор бўлиш шунчалик қийин. Чунки кузатувчан, талабчан жамият — одил ва объективдир.

Серқирра, серташвиш ҳаёт ва хилма-хил характердаги кишилар ҳалолликни, тўғриликни, назокат ва илтифотни талаб этадилар. Бу эса шахсий манфаатдан умум манфаатини устун қўйишни, ишчанликни, ҳаракатчан ва изланувчанликни тақозо этади.

Ана шу йўсин, китоб муаллифлари инсоннинг гўзал бўлишини, инсон гўзаллигини эса шахснинг ҳар томонлама ривожланиши, яъни унинг маънавий бойлиги, ахлоқий поклиги ва жисмоний камолот уйғунлигида намоён бўлишлигини уқтирадилар.

«Камтарлик — муомала меёрини билиш демак» дейилган.

Чиндан ҳам, камтар, назокатли одам хушмуомала ва тавозеда меёрни билади. Акс ҳолда, ундай кишининг лаганбардордан фарқи бўлмай қолиши мумкин. Бироқ чуқур кузатилса, уни шу билан фарқлаш мумкинки, лаганбардор ва икки юзламачи шахснинг мулойимлиги ва сертавозе (гўё назокатли) бўлиши маълум шароит ва маълум одамларга нисбатан бўлади. Совет мактаби, совет оиласи, демак, ота-она ва тарбиячи-устозлар зиммасига давримизнинг етук, ҳар томонлама гўзал кишисини тарбиялаб, камолотга етказиш вазифаси юкланган.

КИТОБ САҲИФАЛАРИДА

Унинг чин белгиларини тарифлаган муаллифлар: ҳақиқий гўзал киши мулойим, хушфеъл бўлиши билан бирга, доимо жамият ва халқ манфаатини ўзининг шахсий ҳузур-ҳаловатидан устун қўйиши лозимлиги айтайлик, унинг ўзи хунук бўлса ҳамки (бу қусур эмас), меҳнати туфайли гўзал бўлиши кераклиги айтилади. Китобнинг «Ҳалоллик ва ростгўйлик», «Ўртоқлик ва дўстлик, оддийлик ва камтарлик категориялари ҳақида»ги баҳслари ғоятда мароқли, фактларга бой ва фойдалидир.

Ниҳоят, «Ўрта Осиё мутафаккирларининг ахлоқий қарашларидан лавҳалар»ни ўқиб ва уқиб ҳузур қилади китобхон.

Муаллифлар Абу Наср Муҳаммад ибн Муҳаммад ибн Ўзлуғ ибн Тархан Форобий, Абу Райҳон Беруний, абу Али ибн Сино, Умар Ҳайём, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Бедил, Аҳмад Дониш сингари буюк алломаларнинг инсон ва инсонийлик ҳақидаги энг қимматли фикрларини келтирадилар ва уларни давримиз талабларига кўра шарҳлайдилар. Шу йўсин, инсоншуносликдек ғоятда мураккаб процесснинг минг йиллик тадрижий тараққиёт босқичи хусусида маълум даражада тасаввур ҳосил қиладилар.

Китобхон кўтаринки руҳ, яхши ҳиссиётлар билан китобни ёпади. Китобда баъзи камчиликлар ҳам кўзга чалинади. Чунончи таржима мазмунини (эркин ҳолда) кенгайтириш лозим эди.

Ҳирс жушиду, адл шуд номаш,
Баст саи ҳаросат эҳтиромаш

байтидаги «жушид» сўзини «зўрайиб» деб таржима қилинган. Аслида ундай эмас. Уни «қайнаб» деб таржима қилиш керак. Негаки шоир адолатсизликнинг қайнаб-тошганини айтиб, замонасидан норозилик кайфиятини зўр фалсафий умумлашма орқали усталик билан уқтиради. Агар: «Ҳирс зўрайиб, адолат номини олади» деб таржима қилинадиган бўлса, мантиқан шоир нияти англашилмайди. Агар: «Ҳирс қайнаб, тошиб адолат номини олаяпти» дейилса, у чоғда мантиқан тўғри чиқади. Чунки, қайнаш оқибатида нимадир ҳосил бўлганидек, ўша адолатсиз замонда ҳирсдан гўё адолат ҳосил бўлади (ана, ҳукмдорларнинг халққа марҳамати демоқчи улуғ мутафаккир).

Яна: Ғайр соғар ба мавж
мегирад,
Соҳиби чашма ташна мемурад

байтидаги «мемурад» сўзи «хароб бўлади» деб берилган, «Хароб» сўзининг ўзи форс (тожик)-ча бўлиб «озғин» деган маънони англатади. У бирикма ҳолда келиб «хароб бўлади» ёки «хароб бўлди» шаклида қўлланса, одатда, инқирозга юз тутганликни ва кўпинча жойнинг тушкун аҳволини англатади. Юқоридаги байтда «мемурад» сўзи «ўлади» деб таржима қилинса, ташналик (яъни чанқоқлик)дан азият чеккан ўлади, деган тўғри маъно келиб чиқади.

Бундан ташқари ҳарфий хатолар ҳам бор. Масалан,
Киссаи ҳеч кас надид пури,
То ихтиёр накард кисса бури
мисраларидаги «кисса» сўзи «қисса» бўлиб кетган. Бу мазмунга анча ҳалал етказади.

Бу айтилганлар китобнинг юксак қадр-қимматини асло камайтирмайди. Келгусида бу камчиликлар тузатилса, китобчанинг афзалликларига яна бир афзаллик қўшилган бўлур эди.

У. САЛОҲИДДИНОВ.
Ў. НУРМУҲАМЕДОВ.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

«ТОНГ ВА ҚАНОТ»

Гулчеҳра Жўраеванинг янги шеърий тўплами кенг китобхонлар томонидан қизғин кутиб олинди. Шоира ўз дунёқараши билан ажралиб туради, унинг қаҳрамонлари ҳамиша жозибадор, қаҳрамонларининг ўйлари ва ишлари эса ўқувчиларни ҳаяжонга солади.

Гулчеҳра Жўраева Тошкентда нашр этилган «Тонг ва қанот» номли тўплами билан ўз ижодида янги поғонага кўтарилди. Бу тўпламда асосий ўринни «Надежда» поэмаси эгаллайди. Унда рус революциясининг фахри бўлган ажойиб инсон, Лениннинг энг яқин дўсти ва сафдоши Надежда Константиновна Крупская ҳақида ҳикоя этилади.

Н. К. Крупскаянинг шонли ишига бўлган чуқур ҳурмат ва муҳаббат шоира учун илҳом булоғи бўлган. Гулчеҳра Жўраева ўз қаҳрамонининг, яъни бутун вужуди билан революция ғоясига берилган, руҳан қудратли, юраги пок инсоннинг яхлит образини гавдалантирувчи, ички дунёсини очиб берувчи бир неча эпизодларнигина танлаб олади.

Инқилоб ва халқ бахт-саодати учун кураш темаси бошқа асарларида ҳам тасвирланган. Ана шу мавзудаги бақувват асарларидан бири «Аврора» шеъридир.

Гулчеҳра Жўраева кўпқиррали шоирадир. Уни табиат манзараларининг ранги, бўёқлари ҳам ҳаяжонга солади. Шоира шеърларининг марказида инсон туради. Инсон ҳақида қизғин илҳом ва оташин муҳаббат билан ёзади.

ВАТАН НОМИ БИЛАН

Охунбобоев номли ёш томошабинлар республика театрида қўйилаётган бу спектаклга фақатгина ёшлар кирмайди. Балки эркаклар ва аёллар ҳам боришади.

Драматурглар Л. Бережний ва В. Сменов томонидан ёзилган «Шамол ҳақида қўшиқ» пьесаси нега бунчалик оммани қизиқтирмоқда? Чунки бу асарда Улуғ Ватан урушидаги совет ёшларининг жасорати куйланади. Унинг қаҳрамонлари энг суронли ҳаёт имтиҳонидан — Ватанга муҳаббат, коммунизм ғоясига содиқлик имтиҳонидан шараф билан ўтган кечаги болалар ва қизлардир.

Тошкентда ўсган ва ўз Ватанини ҳимоя қилиш учун жангга отланган болалар ҳамда қизлар таржимаи ҳоли пьесанинг материали бўлиб хизмат қилган. Уларнинг баъзи бирларининг ота-онаси, ака-укаси ва опа-сингиллари бугунги кунда ҳам ҳаёт, Шунинг учун спектакль томошабин томонидан ҳудди ҳужжатли асар каби қабул этилади. Асарнинг ҳар бир сўзи ҳаққоний ва ҳаётий жаранглайди.

«Шамол ҳақида қўшиқ» асари ёш томошабинлар театрида қўйилган Улуғ Ватан уруши темасидаги биринчи асар эмас. Фашистлар билан жангда иштирок этган ўғил ва қизлар ҳақида ҳикоя қилувчи «Ўн бешинчи баҳор» спектакли ҳам ёш томошабинлар орасида катта таассурот қолдирди.

Ўзининг ярим асрлик тўйига тайёргарлик кўраётган Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театри ҳозиргача 450 дан зиёд спектаклни саҳналаштирди. Театрда биринчи марта Ҳамзанинг «Ғалаба» пьесаси қўйилган эди. Сўнгра театрнинг афишаларида Пушкин ва Островский, Шекспир ва Мольер, Михалков ва Гамзатов ҳамда ўзбек ёзувчиларининг пьесалари пайдо бўла бошлади.

Ёш томошабинлар театрининг Ж. Тожиев. А. Турдиев, К. Хонкелдиев, В. Қодиров, А. Толипов сингари таниқли артистлари ҳар хил давр қаҳрамонларининг, турли халқ ўғил-қизларининг ёрқин образларини саҳнага маҳорат билан олиб чиқишди.

Ҳозир театр коллективи республика бўйлаб гастролга тайёрланмоқда.

ЗИЁЛИЛАР ҲАҚИДА ФИЛЬМ

«Ўзбекфильм»да режиссёр Г. Шермуҳамедов томонидан суратга олиниши тугалланаётган «Умид» фильмининг мавзуси фан кишиларига қаратилган. Мирмуҳсин романи асосида драматург И. Менджерицкий сценарий ёзган. Картинанинг марказида лаборатория мудири Обидий билан унинг шогирди Умид ўртасидаги конфликт ётади. Фильмда О. Хўжаев, З. Муҳаммаджонов .И. Эргашев ва бошқа ўзбек театри ҳамда киносининг машҳур усталари иштирок этади.

Шунингдек, режиссёр Учқун Назаров раҳбарлигида суратга олинаётган «Оловли қирғоқ» картинаси ҳам ниҳоясига етди. Туркистонда Совет давлатини барпо этиш учун курашган қаҳрамонлар фильмнинг асосий мағзини ташкил этади.

В. ВАЛИЕВ.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

ОДАМИЙЛИК

Жуман ака ҳамёнини йўқотиб қўйди. Ичида 1000 сўмдан кўпроқ пул, бир қанча лотерея билетлари ва бошқа ҳужжатлар бор эди. У асабий бир ҳолда уйига қайтди. Лекин сал ўтмай эса чеҳраси яна ёришиб кетди. Жуман акани йўқлаб 35 ёшлар чамаси нотаниш бир йигит кириб келди.

— Келинг, хизмат, — деди Жуман ака ҳайратомуз оҳангда.

— Мен Николай Сергеевич Савельев бўламан. Тошкентдаги «Узгидроэнергострой»га қарашли механизациялашган колонна бошқармасида ишлайман. Сиз Жуман Тошпўлатов бўлсангиз керак.

— Ҳа-а, — деди Жуман ака таажубланиб.

— Ҳайратланманг, менинг 1-синфда ўқийдиган ўғлим пулларингизни топиб олибди, — деди Савельев. — Агар паспортингизни ҳам бирга туширib қўймаганингизда сизни топишга анча қийналган бўлардим.

У шундай деди-да, таниш ҳамённи Жуман аканинг қўлига тўтқазди.

Жуман ака ҳаяжонланганидан бир қўлидаги ҳамёнга, бир қаршисида турган Савельевга тикилар экан, дудуқланиб деди:

— Сизга ўз миннатдорчилигимни қандай изҳор этишимни билмаяпман. Мен район маиший хизмат комбинатининг металл цехида ишлайман. Мана бу минг сўмдан ортиқ пулларни эртага бухгалтерияга топширишим керак эди. Раҳмат Сизга.

— Мен ўз инсонийлик бурчимни адо этдим, холос, — деди Савельев у билан самимий хайрлашаркан.

Жуман ака унинг ортидан кузатиб қолар экан, шундай одамлар орасида яшаётганидан жуда-жуда қувониб кетди.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ.
Бўстонлиқ райони.

Спорт

БУГУН — ЧОРАҚ ФИНАЛ ЎЙИНЛАРИ

Мамлакатимизнинг уч шаҳрида бугун СССР кубоги мусобақаларининг чорак финал ўйинлари бўлади. Тошкентлик пахтакорчилар ўз майдонларида ўтган йилги кубок мусобақаларининг финалчиси — «Заря» (Ворошиловград) командаси билан учрашадилар.

Кубок учун бўлган баҳсларда тошкентлик ва ворошиловградлик футболчилар ўзаро бир марта учрашганлар. 1968 йилда рақиб майдонида бўлган бу ўйинда «Пахтакор» 2:1 ҳисобида устун келган эди. Шунинг қизиқки, футбол ишқибозлари мазкур командалар учрашувини Тошкентда икки марта кўриш имконига эга бўладилар. Чунки, СССР биринчилиги календарига кўра 6 июлда тошкентликлар марказий «Пахтакор» стадионида «Заря» футболчиларини қабул қиладилар.

Бугун шунингдек, чорак финалда тбилисилик динамочилар киевлик клубдошларини, Москва темирйўлчилари «Арарат» командасини қабул қиладилар. Эртага эса ЦСКА ва «Қайрат» футболчилари ўзаро учрашадилар.

БИРИНЧИ ЛИГАДА

«А» класси биринчи лига командалари ўртасида мамлакат футбол чемпионати тобора қизиб бормоқда. 15 турдан сўнг турнир жадвалида 21 очко тўплаган «Динамо» (Минск) ва «Нистру» (Кишинев) командалари карвонбошилик қилишмоқда. Куйбишевнинг «Крылья Советов» футболчилари 20 очко жамғариб, пешқадамлар билан изма-из келишмоқда.

Ўтган якшанба куни бўлиб ўтган 15-тур ўйинлари қуйидагича тугади: «Крылья Советов» — «Олға» (Фрунзе) — 3:0, «Нистру» — «Спартак» (Ивано-во—Франковск) — 1:0, «Уралмаш» (Свердловск) — «Спартак» (Нальчик)—2:1, «Рубин» (Қозон) — «Торпедо» (Кутаиси) — 1:1, «Шинник» (Ярославл) — «Қайрат» (Олмаота) — 0:0, «Динамо» (Минск) — «Нефтчи» (Боку) — 5:1, «Звезда» (Пермь») — «Кубань» (Краснодар) — 2:0, «Кузбасс» (Кемерово) — «Спартак» (Оржоникидзе) — 3:1, «Таврия» (Симферополь) — «Металлист» (Харьков) — 2:3, «Металлург» (Запорожье) — «Помир» (Душанбе) — 0:0.

ЖАҲОН РЕКОРДИ

Болгариялик ёш штангачи Христо Плачков Ямболда бўлган республика чемпионатида улкан муваффақият қозонди. У даст кўтаришда 192,5 килограммлик штангани кўтариб, машҳур совет оғир атлетикачиси, жаҳон ва олимпиада чемпиони Василий Алексеевга тегишли бўлган жаҳон рекордини беш килограммга яхшилади.

Х. Плачков силтаб кўтаришда 230 килограмм натижага эришди. Унинг қўшкурашдаги кўрсаткичи — 422 килограмм — Болгариянинг янги рекорди бўлиб, аввалги рекорддан 27,5 килограмм оғирдир. Мусобақалардан сўнг Х. Плачков Монреалдаги олимпия ўйинларида ҳам муваффақият қозониш умидида эканлигини айтди.

БИЛДИРИШ

Тошкент ишчи-деҳқон мухбирлари университети тингловчиларининг навбатдаги машғулоти 4 июль жума куни ўтказилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 18.20 —ТОШКЕНТ. 18.25 — Эртак кетидан эртак. 19.15 — Мультфильм. 19.30 — Ўн минут музика. 19.40 — **«Ахборот».** 20.00 — **Футбол:** «Пахтакор» — «Заря» (СССР кубоги учун). 20.45 — **«Ахборот».** 21.00 — **Футбол:** «Динамо» (Тб). —«Динамо» (К). 22.45 — Концерт. 23.30 — Телефильм. 24.00 — **«Вақт».** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Қувноқ пионер ёзи. 11.55 — Бадиий фильм. 17.20 — Ўқув кўрсатуви. 18.20 — МОСКВА. 21.00 — ТОШКЕНТ. 21.20 — **Бир полк музикачилари** (бадиий фильм). 22.45 — МОСКВА. 23.15 — **Ойдан келтирилган тош** (3-серия). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.05 — Телефильм. 20.35 — Кинокўрсатув. 21.35 — Тошкент янгиликлари. 21.50 — **Қишлоқи** (телеспектакль).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Вальтер Сараевони ҳимоя қилади — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Иккинчи ҳақиқат — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун), «ҚОЗОҒИСТОН» (12.00, 13.00, 16.00, 17.00, 20.00), «ДРУЖБА» (11.00, 13.00, 14.40, 17.00, 21.00, 21.40).

Маттей иши — «ҚОЗОҒИСТОН» (11.00, 15.00, 19.00, 21.00).

Тўҳмат қурбони; Тонг: — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Соколово — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Улар Ватан учун жанг қилдилар — «ДРУЖБА» (12.00, 15.00, 18.00, 19.00).

Шубҳадан холи киши устидан тергов — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жанжалга тайёрмиз — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун).

Шилқим — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕКИСТОН МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БЎЙИЧА ДАВЛАТ КОМИТЕТИГА ҚАРАШЛИ

БЕКОБОД ШАҲРИДАГИ 99-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1975—1976 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

10 синф ҳажмида маълумоти бўлган йигит ва қизлар қуйидаги ихтисосликларга қабул қилинадилар: хотин-қизларнинг енгил кўйлакларини тайёрлаш бўйича тикувчилик, турли йўналишдаги фотограф, соатлар ремонти бўйича устачилик, ўқиш муддати бир йил. Радио-телемеханикликни ўрганиш муддати эса 2 йил.

Ўқиш тамом бўлгандан кейин диплом берилади. Ўқиш пайтида стипендия тўланади.

8 синф ҳажмида маълумоти бўлганлар эса қуйидаги ихтисосликларга қабул қилинадилар: эркаклар ва болалар устки кийимларини тайёрлаш бўйича тикувчилик, хотин-қизлар ва болалар устки кийимларини тайёрлаш бўйича тикувчилик, мураккаб маиший асбоблар ва машиналарни ремонт қилиш бўйича слесар-электрик. Ўқиш муддати 3 йил. Ўқиш тамом бўлгандан кейин ўрта маълумот олганлиги ва ишчи касбини эгаллаганлиги тўғрисида диплом берилади. Ҳамма ўқувчилар давлат таъминотида бўладилар.

8-, 9-, 10-синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қуйидаги ихтисосликлар бўйича қабул қилинадилар: эркаклар ва болалар устки кийимларини тайёрлаш бўйича тикувчилик, хотин-қизлар ва болалар устки кийимларини тайёрлаш бўйича тикувчилик, якка-якка тартибда оёқ кийимлари пойафзалчилиги, хотин-қизлар устки кийимлари бичиқчилиги. Ўқиш муддати — 2 йил.

Шаҳарлар ва районлар маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари томонидан йўлланган, шунингдек Совет Армияси сафларидан запасга бўшатилган кишилар конкурссиз қабул қилинадилар.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: ўз номидан ва ота-онасининг номидан ёзилган ариза, туғилганлик тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида гувоҳнома ёки аттестат, ўқиш жойидан ёки кейинги иш жойидан характеристика, яшаш жойи ва оиласи тўғрисида справкалар, 3Х4 сантиметрли 6 та фотокарточка, медицина справкаси, шаҳар ва район маиший хизмат кўрсатиш комбинатидан йўлланма.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9 дан 17 гача, шанба куни эса соат 9 дан 15 гача қабул қилинади.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинг, Бекобод шаҳри, Больничний шаҳарчаси (5-автобуснинг «Шаҳар касалхонаси» бекати). Телефонлар: 49-09, 40-20, 49-88.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ЛЬВОВ ОБЛАСТИ. Комсомол аъзоси Ольга Сиротяк Глинян гилам фабрикаси ишлаб чиқариш илғорларидан бири ҳисобланади. Бу фабрика ишлаб чиқараётган гиламлар мамлакатимиз ва бир қатор чет элларда катта қизиқиш билан харид қилиб олинади. ГДР, Франция, Канада, Югославия ва бошқа мамлакатларда ташкил этилган халқаро виставкаларда Глинян гиламлари катта шуҳрат қозонди.

ВЛАДИВОСТОК. Бу ерда Тинч океан кубоги учун биринчи марта мусобақалар бўлиб ўтди. Амур кўрфазида бундай мусобақалар муттасил ўтказиб турилади. Суратда: мусобақага старт берилиши олдидан.

В. Песляк ва Ю. Муравин фотолари.
ТАСС фотохроникаси.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома
БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, №26. ТЕЛЕФОНЛАР
коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.